

מ. שבת ל' [נ"א]; רמב"ם
שבת יט, טז:
מ*. מגיד משנה שם
שהוא כפירות רבינו האי;
ובהגהות מיימוניות שם
אות ג שכן פירש רבינו
חננאל גלילין שבת שם:
(*) פירוש בשמן, רש"י
[שם ד"ה בומן], וכן כתב
הטור [סימן שם עמוד שם]
וכן העתיק ה"ח [כאן
עמוד רנד ד"ה חטא]:
ג. כל בו [סימן לא כט, ג]
בשם הראב"ד. וכתב
ובלנד שילא זה שעה
אחת מצדד יום:
שב א. שבת קמ"ז [רש
ע"א]:
ג. לפירוש המוספות [שם
ד"ה המנער] והרא"ש [שם
פרק כג סימן י] והר"ן [שם
סג, א ד"ה גמ] ושאר
פוסקים [מדרש שם רמ
חמא] בשם ר"ח [א] [ראב"ד
בהגהות שבת ג יח; רשב"א
שבת שם ד"ה המנער, הוצא
ב. טור עמוד רנה]:
ג. גמרא שם וכפירוש
רש"י שם ד"ה והוא:

ציונים לרמ"א

שב א. כל בו [סימן לא כט,
ג]:
ג. רש"י [שבת ריש קמ, א]
ואור דורע [הלכות שבת סימן
פא]:
ג. אור דורע [שם]:

הגהות והערות

[קמ] עיין רש"י בזה קמא
פ, א ד"ה קרטופני; ערוך
ערוך חט (השש):
[קמ] כוונתו לתקן
דמהדורות אחרות נדפס
"סימן ל"ט":
שב א. תוקן ממהדורת
דירהפארט מנ"ב, וכו'.
בדרכי משה האריך אות א:
[ב] גופה ממהדורת
דירהפארט מנ"ב, וכוונתו
למ"ש שם סוף ההגה:
[ג] כ"ה צ"י [עמוד רנה
דבור ראשון], וכן הוא בכל
הפוסקים הג"ל. מהו לפנינו
בדרכי חננאל לא פירש כן,
אלא כרש"י שגזרו מן העפר.
ועיין שער היצוין ס"ק ז'
דטעות סופר היא ו"ל
"רבינו חס", וכן הקמ"ג
לאין סה [עמוד קמא] הביא
קבלה זו מרמ"ב, ואילו את שיטת רבינו חננאל כרך עם שיטת רש"י. ואכן שיטה זו של רמ"ב נכונה להדיא כפי שירר לרמ"ב חלק החדשים סימן רפג: [ד] תוקן ע"פ דמשק אליעזר: [ה] עיין באר הגולה

ם בעלי חמטין. ומניחין פשתן שיהא נראה כשער (מגיד משנה שבת יט, טז). ועיין סימן ש"ג סעיף י"ד: **בא או שיצא.** דאם לא
כן אף לטלטלן אסור, וכן שכתב (קמ) ריש סימן רנ"ט (תוספות שבת ג, א ד"ה אצל). ועיין סימן ש"ח סעיף כ"ד: **סב הכרובים**
ע"ה היר. הוא הדין בכרובים על המכה ממשי, (קמ) כמו שנחבאר סעיף כ"ב, ומשמע אפילו לא ילא כהן שעה אחת מצדד יום, וכמו
שכתב הגהות מיימוניות (שבת יט, טז אות ג) בשם ר"י, דלא כמו שכתב הכל בו [סימן לא כט, ג]:

שב א חדשה. שלא נשתמשו

זה כל כך, אלא עדיין היא
(ב) במידושה (צ"י עמוד רנה ד"ה
ומשמע רמב"ם שבת ג יח):
ב חדש שמקפיד עליו. (ג) לפי
שמתקצר במים (כל בו סימן לא כט,
ג). משמע דסתם חדש מקפיד עליו,
אע"ג דגבי טל אמרינן בגמרא [שבת
קמ, א] והוא דקפיד וכו', מים שאני
שמתקצר. ובספר הזכרונות [זכרון
ט פ"א נמלכת המלכן] אסר (ד) בכל
הנגדים: ג בגד מן האבק.
היינו דוקא (ז) בשחור ומדש, כמו
שכתב לעיל [צ"ח]: ד להסיר
הנוצות. ובספר הזכרונות דף נ"ג
[שם] חשש לאיסור. הקורע, אב
מלאכה, א לפיכך מי שנתכחו לו
בגדיו בקוים, מפרשין בלענה (ח) ומתמהמה כדי שלא יקרעו, ואם נקרעו אינו חייב, שהרי לא נתכוין. ועיין סימן ש"ז סעיף ג' [ס"ק י]:

ערוך לחם למהריק"ש

שב פסוק א הפל וכו'. רש"י ז"ל [שבת קמ, א ד"ה המנער וד"ה חייב חטאת] פירשה במנער טלית שחורה מן האבק, שהו ליבונה. וסוגיית התלמוד מוכחא כוונתה:

ביאור הגר"א

[קט] [נפיעה ג] שבראשי. כפירוש תוספות שם [ג, א] ד"ה בפקורין, ועיין מ"א
[ס"ק ס"א], ומפרש כפירוש רש"י [שם ד"ה בומן שצבען בשמן] לענין איסור הוצאה:
[ק] או שיצא. מפרש [גמרא שם ג, א] דוקא יצא. ועיין סימן ש"ח [סעיף כד וס"ק
סד"ה וסז]: [קיא] [נפיעה נא] מותר לצאת בו' וכן בסמרטוטין. למד מפתשן שרוק הג"ל [סעיף ג, ו] ולכן סיים שם [כל בו סימן לא כט, ג] ובלבד שיצא, מפרש
כפירוש רש"י שם לענין מכה, והוא כשיטת הרמב"ם [שבת יט, טז] בסעיף שקדם. וכן דעת ה"ר יונה [הובא ברין] שם כג, א דבור ראשון, כמו שכתב לקמן סימן
ש"ח סעיף כ"ד. אבל כאן סתם כפירוש תוספות [שם ד"ה אבל] דלענין איסור טלטול הוא, ולפירוש תוספות אין ראיה משם, ומותר במכה אפילו לא יצא, וכמו
שכתב בהגהות מיימוניות פרק י"ט [שם אות ג] בשם ר"י, וכמו שכתבו תוספות [שם] ב"ד"ה [ראם] [אבל] שהוציאה מבדוד יום, הוא משום איסור טלטול הגזין,
מה שאין כן בסמרטוטין כג"ל, ולכן השמיטו להאי ובלבד שיצא בו, והוא סותר לסעיף שקדם:
שב [א] [נפיעה א] מן הפל. כמו בעובדא דרב יוסף [שבת קמ, א], תוספות [שם ד"ה המנער]: [ב] שהניעור. לשון הטור [עמוד רנה]. והוצרך לפרש כן לפירוש
תוספות הג"ל [ס"ק א]. ועיין רש"י [שם] ד"ה אלא, שמפרש לשיטתו [שם ד"ה המנער] דמפרש באבק, ב"י [שם ד"ה ומה שכתב דוקא]: [ג] והוא. גמרא שם:
[ד] שלא. רש"י שם [ד"ה והוא דקפיד]: [ה] [הגה וכל שכן. משום סוחט, כל בו סימן לא כט, ג]. והוא פלוגתא בירושלמי שם [פ"ז הלכה ב] משום סוחט:
[ו] דוקא. גמרא שם. ואע"ג שאמרו [שם] דוקא באוכמי, היינו בטל או במים מעט שאינו מקפיד אלא באוכמי, ומפרש דכולא משום סוחט, ועם כל זה אמרו
דוקא דקפיד, אבל במים הרבה ודאי מקפיד. ובסמ"ג [לאין סה עמוד קמ] כתב שר"י קיבל מר"ת דוקא במנעור מפני מים או גשמים שנפלו על טליתו. ועיין
ב"ח [שם ד"ה לענין]: [ז] יש אומרים. רש"י שם [ד"ה המנער]: [ח] בגד. חדשה שחורה, כנוכר לעיל [בשורע]: [ט] אבל מותר. ירושלמי פרק ז' [שם] בגד
שנחתב בקוצים מפרישין בו, (וש"ש) [וכל שכן] [א] כאן. וכן מפירוש רש"י שכתב [שם ד"ה אלא] שהאבק מקלקל מראיתו, מה שאין כן בחיורו, וכל שכן בנוצות.
ועיין מ"א [ס"ק ד], והוא מירושלמי זה, וכתבו הרמב"ם [שבת כב, כז] גם כן:

לבושי שרד

דאם אינו מרפא אלא שטושה כדי שלא יגוף אסור, ומציא ראייה מקסיף כ"ב,
הרי דאין מותר אלא מרפא דוקא, ולא דבר המזיל מנע, ועיין אליה רנה [ס"ק
פא], וז"ע בכל זה:

שב (א) מג"א פק"א בחידושה. ר"ל, לא כבסעיף ג' דקרי חדשה כל זמן
שלא נתכנסו, והכא לא חלי בצינז, אלא כל זמן שזיכרת חדשה או
הניעור יפה לה, ואין חלי כאן בצינז כלל: (ב) שם פק"ב לפי שמתקצר.
ולכן הוסיף רמ"א בגד חדש ולא כתב שחור, דדוקא בעל ענין שחור, אצל זה
שמתקצר ועל ידי זה מקפיד, לכן אין חילוק בין שחורים ללגנים: (ג) שם בב"א
הבגדים. וכן הסכמת האחרונים, משום דבמקור הדין בכלבו כתב העטם
משום סמיטה וא"כ אין חילוק: (ד) שם פק"ג בשחור וחדש. דיש אומרים
אלו מפרשים דברי הש"ס [שבת קמ, א] במנער מן העפר, וקאמר עלה בחדמי
ואוכמי: (ה) שם פק"ד ומתבמהמה. ר"ל, שטושה בלא כדי שלא יקרעו, וכיון
דזהאי גוונא אפשר לו בלא קריעה משום הכי אף אם נקרע שרי, דהא לא הוי
פסיק רישיה. ועיין סימן ש"ז [מ"א ס"ק יא] לענין הימור לנעה:

[ד] תוקן ע"פ דמשק אליעזר: [ה] עיין באר הגולה
אות ז ומה שכתבנו שם בהערה ג:

(פ"א ס"ק סא) וכמו שכתב
[ירוש'] סימן רנ"ב,
כצ"ל [מחזק]

חכמת שלמה

(ו) א"כ אף בפנים יאמר אף
לכח רואים. והנה יש לישב
בדיוקא, ובתנאי במקום אחר.
והעיקר נראה דמזה ראה
לפניהם הר"ן [פ"ה ה. א. דבר
ראשון] הנחמתי בחיבורי ספר
החיים בסיומן זה [סעיף מה
ד"ה והנה נזקק] ותחלה כוננתי
בענין זה בעזרת השם הנבדק,
דדוקא היכא שיש חשש
שישגדוהו בשום חדרים, שעתה
והוא אינו עושה, כזה אסור
אפילו בחדרי חדרים, אבל היכא
דהשגשג היו שיאמרו שזה
אסור, ובתנאי אינו אסור,
מומר בחדרי חדרים, שעתה
לא יעשו כפרהסא של
ישגדוהו, ע"ש. א"כ גם זה
היא ראייה מבוררת לדברים
הנ"ל, דהתם השגשג שיאמרו
שזה גופא אסור הוא,
שמתקדין בכלי שרת, ולכן
מומר בחדרי חדרים. ומה
מאז, ודמקן כזה לאון רש"י
[ד"ה פס' לאו כיצ] והתוספות
יוס טוב [ד"ה שאלת] שם
דכפז טעמא דמלתא, דכהניס
ידעו טעמא דמלתא וכהניס
ורזין הס, ולכאורה מה שכתבו
ובהניס ורזין הס, מיותר, כיון
דכבר אמר דכהניס ידעו
טעמא דמלתא, ממילא ליכא
חשש טעות, א"כ למה לי עוד
לעס' דכהניס ורזין הס. אך
לפי מה שכתבתי אחר שפיר,
דכוננה דקשה לו דמיה דידע
טעמא דמלתא, אכתי הכי כל
מקום שאסור מו"ל מפני
מראים העין, אפילו בחדרי
חדרים אסור, לכן קאמר רש"י
כיון דכזה הוא חשש אסור
גופא, שיאמרו שזה אסור הוא,
ממילא כיון דכהניס ורזין הס
לא יעשו כמקום רואים, שלא
יאמרו ששטין אסור, לכן
מומר בחדרי חדרים. וזה ראייה
ברורה, ודו"ק היטב:

ס בעלי חטטין. עיין מ"א. עיין ז"ל [עמוד רנד ד"ה מניח] כזה, ובסימן
ש"ג, דלא הוה משאוי נכר: **סא** או. עיין מ"א. בסימן רנ"ט, יע"ש
(טעות סופר רנ"ט) ^{הסד}. ובסימן ש"ח סעיף כ"ד, דלאו דוקא יאל, הוא
הדין ישב כזה צדיתו, ויש אומרים שכתבתי כזה, יע"ש. ועיין ז"ל כאן [ס"ס]:
סב הכרוכים. עיין מ"א. עיין מה שכתבתי בזה מ"א. ועיין ט"ז אות
כ"ט, ועיין [אלה רנה] אות פ"ה מזה, יע"ש. וימר הדברים יבוארו א"ה
צט"ו [משנאות זהב] סוף הסימן, יע"ש:

שב א חדשה. עיין מ"א. רמז"ס פרק עשירי מהלכות שבת הלכה ח"י.
ואף שהוא ז"ל [ס"ס] מפרש פירוש שלישי בשבת [קמ, א] כדכתיב
למימר לקמן א"ה צט"ו [אות] א', ז', מכל מקום לענין פירוש (מרתני)
[מדתני] יש לומר דגם ר"ח ^ה ורש"י [ס"ס] ד"ה המנער מודים לו דדוקא חדשה
שלא שימשו זה כל כך, הא שימשו זה אף שעדיין לא רוחץ, ושנה מקרי.
ובסעיף ג' בקיפול, מפרש חדשים, שלא נכתבו, ששם עיקר הרחיבה,
שממכתין בלא קיפול, מה שאין כן כאן הרחיח לא מעלה ולא מוריד, דאם
לא שימשו כל כך אף רוחץ אסור, ואם שימשו הרבה אף לא רוחץ שרי.
ועיין צ"ח [עמוד רנד ד"ה ומ"ש שאין] כזה, ונחלת צ"ח [ס"ק ג] כזה: **ב** חדש.
עיין מ"א. הנה נזכיר ממה יש תרתי, כיצום וסמיטה, וכמו שכתב הלבוש
[סעיף א], ומשום הכי הוה כל שכן. ולכאורה נגד חדש אוכמי, כמו בטל,
ועדיין בחידושה. אבל דברים אלו לקוחים מכל צד [סימן לאו כו, ג], הביאם
הצ"ח בסימן ש"א [עמוד רנד ד"ה ונכחו], כתב מי שנשאו כליו במים הולך,
אבל אסור לנעור דהוה קוחט, וחדש שמקפיד דמתקארים במים, הרי לא
הזכיר כי אם סמיטה ולא כיצום. ומשמע כל הבגדים, אף חורין ואדומי,
ודדוקא לא רוחטו, הא רוחטו כבר אין מקפיד. אלא מיהם שהרי הר"צ אין
אומר כן, וכל שכן כו', משמע טעם כיצום וסמיטה חמין עליה, שכתב
שכתב הלבוש, וא"כ הכי הוה צארכמי חדשה שעדיין בחידושה כמו שכתב
המ"א [ס"ק] א' אסור משום כיצום. ואף אם רוחץ פעם אחת שאין מתקארים
מו, מכל מקום כיצום יש כזה, והוא דמקפיד, לא נסממא, ואם לא רוחץ
אז אף נשאר צדונים סממא מקפיד שמתקארים והוה קוחט, מה שאין כן
אם רוחץ ואין מקפיד לא הוה קוחט, דאין מתכוין, ועדיין ז"ע. עיין מה
שכתבתי א"ה בזה ד' מזה: **ג** בגד. עיין מ"א. הא ודאי הכי הוה
לפירוש רש"י קמ"ו א' בשבת [ד"ה] המנער, מעפר, והוא צארכמי, כמו
שכתב לעיל המפכר. ורמז כזה, דנגד חדש האמור נשאר במים לא הוה
דומיא דמנער נגד חדש מעפר, וכמו שכתבתי בזה ד', יע"ש: **ד** דהסיר.
עיין מ"א. בלבוש [סעיף א] שאין הנוצות תחובים בנגד כמו המים ועפר,
משמע אם הנוצות תחובים בנגד אסור, כל שכן בנגד שחור שמיפהו כזה,
והוה כמכה בפטיש להר"מ ז"ל [שנה ג, יא], וצט"ו [אות] א' ז' א"ה אכא
זה. ובלבוש [ס"ס] צ"ח זה, דבמים כתב כלים חדשים ויש אומרים לנער
מעפר בנגד שחור, אלמא ממים כל הבגדים אסור משום סמיטה, עיין מ"א
[אות] ג' זה שכתבתי סס. הקורע, אז מלאכה, [על מנת] לתקן, ואי לאו
פטור אבל אסור. שלא הוצרכו הנוצות שכתבתי של קסמין, עיין סימן של"ז
[סעיף ב בהגה], וא"ה יבואר:

באר היטב

(לד) חטטין. שמונתן פשמים, שהם נראה כשער, מ"א ס"ק ס':
(לה) בסמטין. היינו שלא נה שעה אחת מנער יוס, ט"ז [ס"ק ט].
ומ"א [ס"ק ט] כתב אפילו לא יאל זה שעה אחת מנער יוס, ע"ש. ועיין
סעיף כ"ב. שכתבתי דבר שמואל סימן מ"ח יורה דא אסור ללכת בשבת בזה
כלים שמשמים כגליהם רוכזי הסוסים, שיש שמתחיים כמין גלגל קטן וכו'
מדורי צרל שמים כזה הסוס, והנה נראה שאין להס אלו המדורים אלא
כמין קשה של צרל, שמתחמין כזה לוי ולתצר כזה צד המדורים של עור
לנלמי ילללו מרגליהם, ע"ש:

מחצית השקל

על דברי הכל בו. אולם ראיתי שם שכתב בשמו ד"ל, וכל שכן שאסור
לנער בגד שנשאר במים כו' ודוקא בבגד חדש כו', וכתב בספר הזכרונות
דאסור זה שייך בין בבגד שחור ובין בבגד לבן ומכל מראה שיהיה, צ"ל.
מזה משמע דבזה מודה דבעינן דוקא חדש, אלא שאין חילוק במראה. וכן
משמע לשון רמ"א שלא הזכיר רק חדש ומקפיד, ולא הזכיר שחור. משמע
דספר הזכרונות אינו חולק עם רמ"א. אבל לשון מ"א שכתב על דברי
רמ"א שכתב דדוקא חדש כו', ובספר הזכרונות אסור בכל הבגדים, משמע
דר"ל אפילו ישן, וחולק על רמ"א. וספר הזכרונות לא שזפתו עיני מימי:
(פ"ק ג) כגד כו'. בשחור וחדש כמו שכתבתי ע"ש. ר"ל, אהא דאמר רב הונא
המנער טליתו חייב, אמרי בש"ס דוקא אוכמי וחדתי, אלא שרש"י [ס"ס] ד"ה
המנער] פירש המנער טליתו, מן האבק, ר"ח ^ה פירש מנער מן הטל, אבל
ינער מן האבק לית ביה משום ליבוך. והביא הרב ב"י דעת ר"ח, ורמ"א
הביא בשם יש אומרים דעת רש"י, דמנער, ר"ל מן האבק, והלא לפירוש
רש"י על המנער מן האבק, אמרינן דוקא אוכמי וחדתי: (פ"ק ד) דהסיר כו'.
הקורע אב כו'. זהו לשון הרמב"ם פרק כ"ב מהלכות שבת [הלכה כז]: ועיין
סימן ש"ז סעיף ג'. שם ס"ק י' מבואר דדוקא שיהיה חייב בקורע בעינן
שיהיה דעתו על מנת לתפור, א"כ הכא בלאו הכי דאינו מתכוין מכל מקום
אינו חייב, דהא איז דעתו על מנת לתפור:

אמות, תיפוק ליה אפילו תוך ארבע אמות אסור דהא נהר הוא כרמלית
ומוציא מכרמלית לרשות הרבים, לכן כתב דמיירי שעומד בכרמלית,
ומכרמלית לכרמלית אחר מותר להוציא, ולכן לא אסור כי אם שלא יוציא
המים חוץ לארבע אמות: (פ"ק סא) או שיצא כו'. ועיין סימן ש"ח סעיף כ"ד.
אי סגי בחישוב עליו מערב שבת: (פ"ק סב) הכרוכים כו'. הוא הדין בכרוכים
ע"ה הפכה. וכתבו האחרונים דעל המכה לאו דוקא, כיון שאינו מרפא אסור,
אלא ר"ל על ראייה שעל גבי המכה, כמו שכתב סעיף כ"ב: דלא כמו
שכתב הכ"ז בו. ובט"ז [ס"ק ט] הסכים עם הכל בו:

שב (פ"ק א) חדשה. שלא נשתמשו בו. ר"ל, דלא תימא חדשה היינו כל
שלא נכתבתי, וכתבתי דעתא דהב"י, אלא שאחר זה כתב הרב ב"י
דברמב"ם משמע דחדשה מיקרי שלא נשתמשו בו. וכתב הב"ח [עמוד רנד
דביר ראשון] דאפילו נכתבתי אלא שעדיין היא בחדושה, שלא נשתמשו בה
כל כך הרבה, מקרי חדשה: (פ"ק ג) חדש כו'. משמע דסתם חדש כו'. ר"ל,
מדלא כתב והוא שמקפיד, כלשון הש"ס: ובספר הזכרונות אסור כו'. קאי
דוקא על דברי הכל בו, בגד שנשאר במים או יורד עליו גשמים, אבל אם
נפל עליו טל, ודאי מודה דבעינן דוקא שחור, דהא כן מבואר להדיא בש"ס
[שבת קמ, א] אהא דאמר רב הונא המנער טליתו חייב חטאת, דוקא אוכמי
וחדתי. וכן ראיתי בספר כנסת הגדולה [הגה"ט] שהביא דברי הזכרונות הנ"ל

ג. ס"ס ע"ה [ע"ב]:
ד. לשון הרמב"ם בפסק
(ו') [ז] משנה הלכה ית:
ה. שם לפירושו בגמרא
[ע"ב]:
ו. [משנה וגמרא] שם ק"ג
[ע"ב]:
ז. מרדכי שם [רמז שפח].
ועוד כתב צ"י [עמוד רטו
דבור ראשון] שם הל' זו
[סימן לא ג, א] טעם
למקום שנהגו היתר:
ח. [משנה] שם קמ"א
[ע"ב] וכתב קמ"א
[לרמב"ם בפירוש המשניות
שם פ"כ משנה ה']:

ציונים לרמ"א

(*) טור עמוד רנו:

עפרת זקנים

שב א [יש מי שאומר כו'.
פסק מהר"ר איווק שטיין
[נצי"ה] לפי"ד לאין ספק עמוד
לג ד"ה [פסק] דטליות
חדשים שרי לקפול ביום
טוב בערב שבת כשעשה
עירוב תבשילין, וכל שכן
בחולו של מועד, ודוקא
חדשים, שהם קשים ואין
הקיפול צורך להם, אבל לא
בישנים, שממחרים לקמוט
והקיפול תיקון הוא להם
[מהרש"ל שם ד"ה וס' לא,
והנחת הטור ד"ה מקלף]:

הגהות והערות

[ו] בדפ"א הנוסח נלשון
רבים "יעילות", וכו'
צילקוט שניי נוסחאות
שנרמזים מהדורה פירקל
[מכ"י] ציטוט, וכן הוא
במהלך דברי המהרש"ל:
"היעילות... הקיסר":

[ז] נוסח מהמדרש
שאלוניקי שכת', וממהדורה
קראקא ש"ל דפוס בארמית
רמ"א, ואלה הם ערך להם
כאן:

[ח] עיין עמוד רטו ד"ה
ומה:

[ט] תוקן במהדורה פראג
תקמ"ה ע"פ דגול מרכבה,
וכ"ה מחזיק השקל, לנשי
שיר, מקור חיים וזרם
שלמה, ועיין יד אפרים:

[י] תוקן במהדורה
דיהרנפארט ז"ל:

[יא] אולי כוונתו לכל זו
סימן לא ג, א] דעכשי
והגן לקפל כל הלילים, ע"ש
הטעם:

[יב] היינו דלא מפליגי מנא
קמא צין אס היה מותר מערב
שבת ללא היה מותר,

כדמפלגי רבי יהודה:

[יג] ב"הם משנה שם לא
מנא מענין זה, ועיין ביאור
הגר"א [ס"ק י] שצירף דברי
הכסף משנה על גימט

הקמ"ס שם שיהיה לפניו
"ולאסר למחר הלגן", וכן
הוא הנוסח בדפוס וורשא,
ויוולג, ובקמ"ד פדוי:

[יד] עיין בל' הגולה אות ב
ומה שכתבנו בענין זה:

ה והוא שיקפיד עליהם. פירוש, שמסירם כוונה כדי לפנות
הבגד אסור (צ"י עמוד רנה ד"ה הטעם). וקמ"ס הנשארם מהאריגה
דין כיצלה (טור עמוד רנה), וזכרונות [שם, מלאכה מכה
בפטיש] כתב אפילו אינו מקפיד אסור. יש לו זרע פשתן או תבשיל
על כסותו, מותר לקלפו (הלכות

גדולות סימן ז פסק כג עמוד קלו).
הנוטל שלל שעושים המייטס
(י) שקורין אינצאשטיי, שגם הוא
היו גמר מלאכה, יש להסתפק אי
חייב, ולצי חוכך (י) להחמיר (י) אי
(לא) (י) קפיד עליה, עכ"ל שלטי
גבורים פרק ז' [שנה לג, ז אות ד]
(כנסת הגדולה סימן ש"מ הגה"ע):
ז ע"ב שם בו ביום. ולכן אסור
לקפל הטלית, אע"פ שמצות ציית
כל היום ויכול להמטעף בו, מכל
מקום כיון שאין דעתו להמטעף
בו, הו' כמי שיש לו להחליף (שכלי
הלכות סימן קיט). א"ן מליעין

המטות משנה למואל' שבת (משנה שבת פרק כ"ג הלכה ז), ועיין סוף סימן תרכ"ז וסימן ש"ג סעיף ו'. ונראה לי
דמטה העומדת נחדר שדר שם, ואיכא ציון ודבר מגונה שיעמוד ק', מותר להציעו, דלנורך שבת הוא, עיין ריש סימן רפ"ט. וזכרונות
באר שבת [קונטרס בל' מים חיים סימן ה] משמע דלף זה אסור, ולי נראה כמו שכתבתי. ומליעין המטות מליי שבת לשבת, ומכל מקום
טוב יותר להציעו מערב שבת (אגודה שבת סימן קלא): ז ויש' אומן. ו' ואפילו היה מותר מערב שבת, אסור לשמוט כליו, גזירה שמה
יצא להמירו. והרמב"ם [שבת כו, יב] פירש משום שהוא מוקף מחמת (י) חסרון כים ואסור לטלטלו (מגיד משנה שם):

ערך ד"ה למהריק"ש

סעיף ז ודוקא באדם וכו'. אחד:

שערי תשובה

שב (ו) ביום. עיין באר היטב. ועיין במחזיק ברכה [אות ב] דאף אם מדור
המטות בין שני בתים ובאים מבית שאוכלים בו לבית שישוברים בו,
שרי להציע בחדר (שאוכלים) [שעוברים] בו לכבוד שבת, אבל אם [אין] דרכם
לעבור שם, לא:

היום ויכול להמטעף בו, מכל מקום כיון שאין דעתו להמטעף בו, הו' כמי שיש לו להחליף, שכלי הלכות, אין מליעין המטות משנה למואל' שבת, משנה ורמב"ם,
[מ"א ס"ק ו]. וכתב המ"א [שם] ונראה לי דמטה העומדת נחדר שדר שם, ואיכא ציון ודבר מגונה שיעמוד ק', מותר להציעו, דלנורך שבת הוא, וזכרונות
שבת משמע דלף זה אסור, ועיין לעיל סימן רפ"ט סעיף א' מה שכתבתי שם [ס"ק א]. ומליעין המטות מליי שבת לשבת, ומכל מקום טוב יותר להציעו
מערב שבת, אגודה, [מ"א שם]: (ז) ויש' אומן. ואפילו היה מותר מערב שבת, אסור לשמוט כלים, גזירה שמה יצא להמירו. והרמב"ם פירש משום שהוא
מוקף מחמת חסרון כים ואסור לטלטלו, [מ"א ס"ק ו]:

ביאור הגר"א

[י] ופניו בן יבולת בו בגין כו'. כל זה לשון הרמב"ם [שם י, יח]. ומשמע מדבריו
שגם כן בדין הראשון דסעיף א' מפרש דקפיד כל שאינו דרך עסק. ועיין ב"י
[עמוד רנה ד"ה וכתב] וזכרונות [שם ד"ה המנער] שמתפק בזה. ומכל מקום
דוקא לפיכך שכתב [רמב"ם שם] המנער כו' כדי לנאותו ולהסיר הצמר הלבן
הנתלה בה כדרך שהאומנין עושין, ומפרש משום מכה בפטיש, שכתבו בדין
המכה בפטיש, וכמו שכתב הב"י [שם] וזכרונות [שם]. אבל לפירוש רש"י
[שבת קמז, א ד"ה חייב חטאת] ותוספות [שם ד"ה המנער] שמפרשים משום כיבוס,
אין ענין דסעיף א' כאן, ולא איירי הרמב"ם בטל. ועיין מגיד משנה [שם]:
[א] [פניו ג] לצורך כו', רש"י שם [שבת קיג, א ד"ה אפילו], וכן משמע בגמרא
[שם], דקאמר שאין לו להחליף כו'. [י"א] ודוקא. גמרא שם: [יב] שצדדי.
טור [עמוד רנה]. ועיין רש"י [שם] ד"ה ישנים, שהחדשים כו'. מה שאין כן
בנחכסו, שמתרכיז בכיבוס: [יג] ויש' פי. דכל הני חילוקים על כרחך
משום חילוק, וכמו שכתב רש"י [שם ד"ה בשני ד"ה צבועין], מה שאין כן בכהאי
גוונא: [יד] [פניו ד] יבולת כו' לצורך. רש"י שם [קמא, א ד"ה מתירין], וכתב
אבל לא כובשין שהוא צורך חול, וכן הוא בטור [עמוד רנו]: [טו] אסור מפני
כו'. רש"י [שם ד"ה ושל כובשין] וטור [שם]. ופסק הטור כרבי יהודה במתניתין
שם, רק שגירסתו מכיר את כליו כו'. והרמב"ם [שבת כו, יב] פסק כחנא קמא
דלא יגע בו, וכן בפירושו [למשנה שם סוף פ"ב] פסק דאין הלכה כרבי יהודה.
והם הולכין לשיטתו, דהטור בכל מקום שרבי יהודה אומר דבר חדש שלא
הוזכר בדבריו תנא קמא פסק כרבי יהודה, כמו בפחמין [סימן רנה עמוד עה] בפרק
קמא דשבת [כ, א], וברוק [סימן שנ עמוד יז] בפרק י' דערובין [צח, ב; טור סימן
שנ עמוד יז]. והרמב"ם פסק שם [ג, יט] ויש' [ג, ג] גם כן כחנא קמא, שמפרש
דלא פליג [כ] תנא קמא, והטור מפרש כאן כפירוש רש"י מפני שהוא כו', ועל
כרחך לא פליג תנא קמא ארבי יהודה, וכמו שהקשה המגיד משנה [שם כו, יב]
על רש"י, עיין שם שדחק עצמו. אבל הטור מפרש דבאמת לא פליגי, כפי
דרכו, וכמו שכתב הב"י [עמוד רנה ד"ה ומה שכתב]. והרמב"ם [שם] כתב לא יגע,
שכתב אסור, דמשמע שאסור להחירו, ומפרש והולך פירוש רש"י:

איצור מפרשים

שב (א) משום מכה בפטיש. כל גמר מלאכה נקרא מכה
בפטיש: (ב) והוא שיקפיד עליהם. פירוש, שאינו
רוצה ללבוש זולת זה, ועל כן מסיר כוונה את היצלת. אבל אם
הקיסר דרך עסק, פירוש, שהיה לוצבו אף בלא זה, ואינו מסיר
כוונה חילוק הנגד אלא מתעסק
בעלמא, פטור. ולפי זה היה ק'
(ולא יקפיד) [והוא שיקפיד] א'
שהוא לשון רמב"ם [שם ג, יח]
פירושו כמו והוא שמקפיד שצנעין
א', שהוא לשון הטור [עמוד רנה].
וצנעם חילוק צנ"י [שם ד"ה ומה ד"ה
הנוטל] צניעה:

ואם חסר אחד מאלו התנאים אסור [א] [ב] ויש מי שאומר דלקפלו שלא בסדר קיפולו
הראשון מותר בכל ענין ונראין דבריו:

ד (מבבש כ') (הוא כלי שנושטין בו צגדים אחר הכניסה והם שני לוחות זה על זה והצגדים
צניעה) של בעל הבית מתירין אותו [יד] ליבול ממנו בגדים לצורך השבת ז' (ו) ושל
אומן [טו] אסור מפני שהוא תחוב בחזקה והתרתו דומה לסתירה:

המטות משנה למואל' שבת (משנה שבת פרק כ"ג הלכה ז), ועיין סוף סימן תרכ"ז וסימן ש"ג סעיף ו'. ונראה לי
דמטה העומדת נחדר שדר שם, ואיכא ציון ודבר מגונה שיעמוד ק', מותר להציעו, דלנורך שבת הוא, עיין ריש סימן רפ"ט. וזכרונות
באר שבת [קונטרס בל' מים חיים סימן ה] משמע דלף זה אסור, ולי נראה כמו שכתבתי. ומליעין המטות מליי שבת לשבת, ומכל מקום
טוב יותר להציעו מערב שבת (אגודה שבת סימן קלא): ז ויש' אומן. ו' ואפילו היה מותר מערב שבת, אסור לשמוט כליו, גזירה שמה
יצא להמירו. והרמב"ם [שבת כו, יב] פירש משום שהוא מוקף מחמת (י) חסרון כים ואסור לטלטלו (מגיד משנה שם):

ערך ד"ה למהריק"ש

סעיף ז ודוקא באדם וכו'. אחד:

באר היטב

(ה) שיקפיד עליהם. פירוש, שמסירם כוונה כדי לפנות הבגד, צ"י. וקמ"ס
הנשארם מהאריגה דין כיצלה, טור. וזכרונות [שם, מלאכה מכה
בפטיש] כתב אפילו אינו מקפיד אסור. יש לו זרע פשתן או תבשיל
על כסותו, מותר לקלפו, הלכות
גדולות, מ"א [ס"ק א]: (ו) ביום. ולכן אסור לקפל הטלית, תוספות שבת
דף קי"ג [ע"א] ד"ה מקפלים, ודלא ככל בו [י"א]. אע"פ שמצות ציית
כל היום ויכול להמטעף בו, מכל מקום כיון שאין דעתו להמטעף בו, הו' כמי שיש לו להחליף, שכלי הלכות, אין מליעין המטות משנה למואל' שבת, משנה ורמב"ם,
[מ"א ס"ק ו]. וכתב המ"א [שם] ונראה לי דמטה העומדת נחדר שדר שם, ואיכא ציון ודבר מגונה שיעמוד ק', מותר להציעו, דלנורך שבת הוא, וזכרונות
שבת משמע דלף זה אסור, ועיין לעיל סימן רפ"ט סעיף א' מה שכתבתי שם [ס"ק א]. ומליעין המטות מליי שבת לשבת, ומכל מקום טוב יותר להציעו
מערב שבת, אגודה, [מ"א שם]: (ז) ויש' אומן. ואפילו היה מותר מערב שבת, אסור לשמוט כלים, גזירה שמה יצא להמירו. והרמב"ם פירש משום שהוא
מוקף מחמת חסרון כים ואסור לטלטלו, [מ"א ס"ק ו]:

הגהות רע"א

(ב) [שם ס"ק ה] וזכרונות כתב. נראה דגם המהרש"ל סבירא ליה הכי,
דהא כתב אצל אס' הקיסר, משמע דלכתמיהא אסור: (ג) [שם ס"ק ו] אין מצינעין
המכשיר שבת למוציא שבת. אף אם מוציא שבת הוא יוס טוב. אבל מיום
טוב לשבת מותר, ואף שלא להיות ערובי תבשילין, דהרי רבי ישמעאל [שם קי, א] [א]
סבירא ליה דמליעין מיום הכיפורים לשבת, דשבת קדושתו ממורה, אבל לא משבת
ליום הכיפורים, וסבירא ליה שם גם כן דמליי שבת קריבים ציוס הכיפורים, אלא
דריי עקיבא פליגי וסבירא ליה דשנייה שוים, ומלגי שבת אין קריבים ציוס
הכיפורים, ומשמע דסבירא ליה גם כן דאין מליעין מיום הכיפורים לשבת, אבל
מכל מקום כיון דשבת צודאי קדושתו ממורה מיום טוב, ומלגי שבת קריבים ציוס
טוב [שם קיד, א; פסחים נט, ז], יש ללמוד דמליעין מיום טוב לשבת, כמו דמותר
לרבי ישמעאל מיום הכיפורים לשבת, כן נראה לענ"ד בעזרת השם יתברך. אחר
כן ראיתי בלתי רנה ס"ק ח' כתב, רש"ל [נצי"ה] לטור ד"ה מקפלין פסק
(מהמ"ר) [ממה"ר איווק שטיין] [נצי"ה] לפי"ד לאין ספק עמוד רנו ד"ה פסק
נראה לי דטליות חדשים שרי לקפל ביום טוב שחל להיות בערב שבת כשעשה
עירוב תבשילין. ולענ"ד בלא עשה עירוב תבשילין גם כן שרי, כמו מיום הכיפורים
לשבת לרבי ישמעאל, ובנוכח לעיל. ועיין מה שכתבתי בגיליון סימן תקכ"ח בגמ"א
ס"ק ב' וזכרונות [ס"ק א]: (ד) [שם ס"ק ו] ואפילו היה מותר
מערב שבת. היינו דאס מותר קמא ערב שבת, דסבירא ליה לרבי יהודה
במתניתין [שם קמא, א] דממיר כולו ושומטו, צוה סבירא ליה למנא קמא דאסור,
דגורין שמה לא יהא מותר כלל מערב שבת, ויצא להמירו צנעה. אבל אם היה
מותר כולו מערב שבת צנעין דיכול לשומטו צלי התרה כלל, צוה צנעה שרי, דצוה
לא גורין. ומהאלי טעמא מפרש ג"כ טעמא דהרמב"ם משום מוקף, דצוה
בשומטו מה לטלטלו מוקף יש כאן, דלף אס על ידי זה יענע המכשיר מכל מקום
הוי טלטול כלאחר יד לנורך דבר המותר, כן נראה לענ"ד בעזרת השם יתברך:

דמוקפה הוא מחמת חסרון כים, מפני שהוא כלי אומן. ובשו"ע פסק כטור, וזהו
שכתב אסור, דמשמע שאסור להחירו, ומפרש והולך פירוש רש"י:

ב (שם ס"ק ו) ובפסק באר שבת. נ"ב, בקונטרס באר מים חיים סימן ה', ע"ש:
(נתיב חיים)

א (בפ"א ס"ק ה) [להחמיר] ומיהו לא מחויב אי לא וכו', [כצ"ל]:
(דגול מרכבה)

אשל אברהם

ה והוא. עיין מ"א. המחבר כתב לשון הר"מ וז"ל פרק עשירי מהלכות שבת הלכה י"ח, דכל (הכוונה) [בכוונה] אף היה לזכור כי חייב משום מכה בפטיש, ולכל כטור [עמוד רנה] שכתב מקפיד ללבושו. ומה שכתב בספר הזכרונות אף אין מקפיד אסור, דנהי דחיוז ליכא, פטור אצל אסור מיהא, אף דרך עסק. אצל במנער מטל, אם אין מקפיד "ללבושו" אז פטור ומותר, כמבואר בשבת קמ"ז [ע"א] אן לא קפדינן, ואי"ה ב"ט"ו [אות] א' כי יבואר עוד. ומה שכתב (אידלשטי"ר) [אידלשטי"ר], כתב הגהות לצי"ס [סוף ס"ק] [א] דהיינו מה שאנו קורין (שטהי"א וז"ל) [סטרטגא"ז], יע"ש, ויש לראות, ליהיה אסור משום קורע התפירה, ועיין סימן שצ"ו סעיף ג', יע"ש, ואי"ה שם [אשל אברהם אות א] יבואר בזה: **ו' אשל אברהם**. עיין מ"א. ועיין סימן י"ד במ"א אות ט', בשבת ליטול טלית חזירו שרי, ואין מקפלו אחר כך, ללא קפדי צעלים בזה כיון דאסור לקפל. ומיהו למה שכתב המחבר כאן לקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון שרי, אם כן צריך לקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון. ועיין נוסח הגדולה כאן בהגהות הצי"ס, יע"ש. ועיין מה שכתבנו בסימן י"ד [אשל אברהם אות ט] מזה, יע"ש: **ז' ויש אומין**. עיין מ"א. המחבר השמיט סדרת הטור [עמוד רנ"ו] דפוסק כרבי יהודה [שבת קמ"א, א] דמותר שומטו, כרמז"ס פירוש המשנה [שם סוף פ"ב] דמנא קמא פליג ארבי יהודה [שבת קמ"א שם], ונחזירו פרק כ"ו הלכה י"ז השמיט סדרת רבי יהודה, עיין צ"י [שם ד"ה ומה]. ומכל מקום נטעם הדבר פירש כרש"י [שם ד"ה ושל כונסין] דומה לסתירה, ומותר אטו כין, מותר, אצל הר"מ וס' [שם] כתב הטעם משום מוקפה מחמת חסרון כים, ועיין מגיד משנה ז"ל. ומדבריו אמה למד שמוקפה מחמת חסרון כים אין לו זל הימר לנטול, אפילו כלאחר יד ולזכור דבר המותר כי הכא במותר, אסור לשמוט כליו, ודוקא במוקפה מחמת גופו לזכרון [סימן שם סעיף ז] וזדומה, כמו קש שעל המטה [סימן שם סעיף ח], וכמו שכתב הצי"ס בסימן ש"ח בהקדמתו [עמוד רנ"ו ד"ה ומה] [ומתוך] שמוקפה מחמת חסרון כים אין לו זל הימר לנטול, ואי"ה יבואר שם [משננות זהב ריש הסימן]. אצל הלבוש [סעיף ד] כתב מותר שומטו, כמו שכתב הטור, ועיין אליה רבה אות י"א וצ"ב. ואי"ה צדיני מוקפה יבואר זה *:

שכב"י [שם] וכסף משנה [שם] מסופק בדעת הר"מ ז"ל, היינו לשיטתיה המנער משום מכה בפטיש יש לומר דחד דינא עם יבלת אית לה, מה שאין כן לפירוש הטור [שם] במנער וכן פסק המחבר בסעיף א', יורה הדברים כפשטן דקפיד ללבושו, מה שאין כן ביבלת אית לה מכה בפטיש, אף דלא קפיד ללבושו כל שמתכוין ליפות הבגד חייב חטאת, ודרך עסק היינו שלא ליפות הבגד, פטור אבל אסור. ובעטרת צבי [ס"ק א] שאר צבעונין אין מקפיד עליהו. ואינו יודע, כיון דקפיד הוא הדין שאר צבעונין. ובמגיד משנה [שם] הוקשה לו זה לכל הפרושים חוץ לפירוש הר"מ ז"ל [צ"ח] או צמר לבן, גנאי דווקא שחור. ודוחק לומר דבשאר צבעונים בטלה דעתו, דרוב העולם אין מקפדין, ובמנער מעפר בלבן יותר מקפידים, וצ"ע. ודע, בלוקט יבלת אף אחד, והרבה נשאר עדיין, מכל מקום אפשר דחייב, דהוה גמר מלאכה ושגם זה צריך ללקוט, לא מצאתי * זה מבואר. ובלבוש סעיף ב' "אבל" הנוטל מבגד קסמין, כתב מלת אבל, לומר במנער אין חייב משום מכה בפטיש רק משום כיבוס, ולכן כל שאין מקפיד ללבושו שרי, אבל קסמין כל שבכוונה ליפות חייב חטאת, וכב"י, וכדכתיבנא:

מחצית השקל

אם הוא שלא כסדר קיפולו הראשון, וגם דעת האוסר הביא המחבר תחלה, משמע שכן עיקר, אע"ג שכתב על דברי המתיר דנראים דבריו מכל מקום מי שרוצה להחמיר על עצמו שלא לקפלו ודאי עדיף, לכן מסתבר למ"א אם ירצה להחמיר שלא לקפלו אפילו שלא כסדר קפולו הראשון אמרינן מסתמא ניהא לבעלים בזה, כיון דאם אינו מקפלו ליכא בזה כי אם הפסד מועט, כהאי גוונא אמרינן ניהא ליה למיעבד מצוה בממוניה. ועיין סימן תל"ז [סעיף ג] ונראה לי דמפיה כו' עיין ריש סימן רפ"ט ובספר באר שבע כו'. ר"ל, דבריש סימן רפ"ט משמע קצת כדברי מ"א, שכתוב שם שגם בשחית יהיה שלחנו ערוך ומטה מרצעת כו', ועל כרחך הציעה בשחית בשבת. אלא דבספר באר שבע דחה ד"ל דמיירי שדעתו לישן בה ביום שבת או שהיא מוצעת מערב שבת. ובספר תוספתא [ס"ק ז] כתב ד"ל דמיירי במטה לישב עליה, וכן גם כוונת מ"א מה שרמז לעיין בריש סימן רפ"ט שיש קצת משמעות כדבריו, אבל לא הביאו לראיה דהא הביא דברי הבאר שבע, והבאר שבע דחה הראיה כנזכר לעיל, וכן דרכו של מ"א נכונת. ובספר באר שבע גופיה כתב להקל לפרוס על המטה מכסה, ולפי זה כתב בספר אליה רבה בסימן רפ"ט [ס"ק א] וז"ל, ולכאורה כיון דאפשר בפרישת סדין ליכא בזיון כל כך, עכ"ל. וכתב בספר אליה רבה [כאן ס"ק ט] הא דהותר לקפל אם צריך להם בשבת, והוא הדין בהצעת המטה, דוקא כשהיה לבוש בהן בשבת, אבל לא זולתו, דהא היה אפשר לו לקפל או להציע מערב שבת. ועוד כתב [שם ס"ק ח] משם מהרש"ל [בהגהות הטור ד"ה מקפלין], דאם חל יום טוב ביום ששי והותר עירוב תבשילין, מותר לקפל ביום ששי לצורך שבת באותו ענין שומתו לקפל אם צריך לו ביום טוב. ומסתמא הוא הדין לענין הצעת המטה: (פ"ק ז) ויש אומין כו'. שמה יבא דהתירו. אם לא יהיה מותר מערב שבת: משום שהוא מוקפה כו'. ר"ל, המכבש הוא מוקצה כו', ועל ידי שישמט כליו, על כרחו ינענע המכבש המוקצה:

לבושי שרד

(ח) שם ס"ג אשל אברהם. דאם אין מקפלין מתכנין מכיבוס ומתקמטין: (ט) שם באדם אחד. אצל אס שני זני אדם מקפלין אסור, דהיי מיקון טפי: (י) שם א"א נתבכסו. לפי שהחדשים כל שלא נתבכסו הם קשים ואין מותרין לקטומם, ואין משום הקיפול מיקון כל כך עד שיהיה משום כמתקן מנא: (יא) שם אשל אברהם. לזכרון אף הקיפול מתקנס כל כך: (יב) מוגיא סק"ה שקורין אינבאשטי"ר. נלשונו סטרטגאוו"א: (יג) שם להחמיר אי קפיד עליהו, כ"ל: (יד) שם סק"ה חסרון כים. כלי שאדם מקפיד עליה וחס מלטלולתה שלא תתקלקל, ודעו מבואר:

שב (א) משום. עיין ט"ז. שבת ע"ה ב', ופירוש רש"י שם ד"ה דשקיל אקופין. והר"מ ז"ל פרק עשירי מהלכות שבת הלכה י"ח כתב הלוקט יבלת חייב, אבל דרך עסק פטור, המנער טלית חדרשה להסיר "צמר" הלבן הנתלה בה חייב חטאת, ואינו מקפיד מותר. ועיין ל"מ שם י"ו המפרש הא דשבת קמ"ז א' המנער, לא כפירוש רבינו חננאל [בתוספות שם ד"ה המנער] מ"ט, ולא כרש"י [שם ד"ה המנער] מעפר, אלא צמר לבן הנתלה בה. ולפי זה השמיט [הרמב"ם] דין המנער מטל האמור [בגמרא] שם, וחייב משום מכה בפטיש, ובמגיד משנה שם משמע דגרס [ברמב"ם] ולהסיר "הצהוב" הלבן הנתלה בה חייב, והיינו האי דטל, שנראה כצהוב, לבן על השחור ואין נאה. ועיין נוסח הגדולה בהגהות הצי"ס. ועיין ב"י כאן [עמוד רנה ד"ה הנוטל ד"ה וכתב], והחילוק בין לוקט יבלת, דעביד מעשה בידים, כל דקפיד ומסיר בכוונה אף שהיה לזכור כך הוה גמר ומכה בפטיש. מה שאין כן בניעור שאין עושה מעשה כל כך, כל שאין מקפיד ללבושו, אף מותר, ואלו לוקט שלא בכוונה פטור אבל אסור. והמחבר בסעיף א' השמיט כלל דעת הר"מ, דרש"י [שם] ותוספות [שם] אין סוברים כמותו, רק הפירוש במנער משום כיבוס כרבינו חננאל [שם] ורא"ש [שם פרק כב סימן ז] וטור [עמוד רנה]. ובלוקט פסק [סעיף ב] כר"מ, כל בכוונה חייב אף אין מקפיד ללבושו, ודרך עסק פטור אבל אסור. אבל הט"ז אות ב' לא הניח לו בזה, דלאחר דשניהם ל"מ מטעם מכה בפטיש, כמילא המנער בקמ"ז א' דלא קפדי רבנן אף שבכוונה כל שלובשו כן שרי סתם, הוא הדין יבלת כל שלובשו כן "פטור" ומותר משמע. והב"י סבירא ליה שכבר הוהיינו הר"מ ז"ל בפרק א' מהלכות שבת [הלכה ג] וכן הוא (ו) בגמרא [שם ג, א] דפטור ואסור, ובהכרח לחלק בין יבלת למנער. ומה שמסופק בב"י [שם ד"ה וכתב] ובכסף משנה שם [י, יח] המנער אי בכוונה אף שהיה לזכור כך חייב, אי כ' בקמ"ז א' (דמפשי) [דמנפצי] בכוונה אמאי שרי, צריך לומר דכוונה היינו ליפות הבגד, הם אין מתכוונים כלל ליפות הבגד, וצ"ע. ועיין אות ב' מזה, ואי"ה שם יבואר בזה: **(ב) והוא שיקפיד**. פירשתיו באות א' יפה, ועיין נחלת צבי [ס"ק ב] בזה. ובשו"ע, אף

(פ"ק ח) והוא שיקפיד כו'. כדי ליפות כו'. ר"ל, אף על גב דלעיל בסעיף א' בניעור דבעינן שיקפיד ר"ל שמקפיד שלא ללבוש בלי נייעור, אבל הקפדה דהכא ר"ל אפילו אם לזכור בלא הסרת היבלת רק דעתו לייפותו מקרי מקפיד, כן כתב הרב ב"י, מרדכי [הרמב"ם שבת י, יח] אבל אם הסירם דרך עסק פטור, משמע כל שלא הסירן דרך עסק חייב. דלא כט"ז [ס"ק ב]. וכן כתב בספר תוספתא שבת [ס"ק ח]: **שלא שיעשוין החיישים**. דהיינו מה שקורין העפטי"ן, דהיינו תחלה מחברים יחד החתיכות שצריכים לחבר על ידי תפירה, מחברים תחילה על ידי תפירות גטות, ואחר זה תופרין אותן בתפירות קטנות יפות, וכשגומר התפירות הקטנות חוזר ומוציא מהבגד החוט שתפר בהן התפירות הגסות: **להחמיר אי קפיד כו'**, כצ"ל לענין, וכן ראיתי בהדיא בשלטי גבורים פרק ז' שכתב דוקא אם מקפיד, ע"ש: **(פ"ק ח) אשל אברהם** כו', דע, דמה שכתוב בשו"ע דוקא באדם אחד, הטעם דעל ידי אחד אינו נעשה מתוקן תיקון גמור. ולפי זה כתב בספר אליה רבה [ס"ק ז] בשם הכל בו [סימן לא ג], א' דהמקפל על הספסל דינו כמקפל על ידי שני בני אדם. וטעם דבעינן חדשים, דאז אין מתקמטין כל כך ואין צריך כל כך תיקון הקיפול. וטעם לבנים, דבהן אין הקיפול מועיל כל כך. והא דבעינן שאין לו להחליף, הסכמת האחרונים דבאם יש לו להחליף ואסור לקפלו. ומה אע"ג שאין יפים כל כך כמו אלה מקרי יש לו להחליף ואסור לקפלו. והוא שכתוב בשו"ע דנראים דברי מי שאומר דלקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון מותר בכל ענין, והקשה מזה על דברי מ"א לעיל סימן (י"ז) [ידן] ס"ק ט' שכתב על מה שכתוב [בשו"ע] שם דמותר ליטול טלית חבירו שלא מדעתו דניהא לאינש למיעבד מצוה בממוניה, ובלבד אם מצאו מקופלת שגם הוא יקפילנה, וכתב מ"א שם, אפילו שלא כסדר קיפולו הראשון, ואח"כ כתב דבשבת אין צריך לקפלו כלל. ואמאי, הא שלא כסדר קיפולו מותר אפילו בשבת. כתבתי שם דמכל מקום כיון דאיכא מחלוקת הפוסקים בהיתר קיפול

(ו) שו"ע ס"ב ה"א קפיד יבולת. לשון יעלה, שפירושו גששית: (ז) שם דרך עסק פטור. זהו לשון הרמז"ס [שם ז, יח]. ומדלא פטר אלא דרך עסק, הוכיח הצי"ס [עמוד רנה ד"ה הטעם] דמה שכתב גרש"א והוא שיקפיד עליהם, אין פירושו שמקפיד שלא ללבוש בלי אותו המעשה וכנסע"ף א', אלא כל שמיטס בכוונה כדי ליפות הנגד ולא כמתעסק אף על פי שלא היה נמנע מללבושו אם לא היה מסיים, חייב. משום דהא הוה מלאכה טפי מהאי דסעיף א', ולכן אינו פטור אלא כמתעסק, והצי"ס [ס"ק ב] נדחק לפרש גם לשון זה כהטות דסעיף א':

(ג) **או** עיני ט"ז. וכן כתב המ"א אות י"ז אפילו עב קצת כגב הסכין אסור, ובאליה רבה אות ט"ז, יע"ש. ועיין ב"י נעמוד רנו ד"ה וכתוב בכללן אף בלח אסור לגרד, ומכל מקום י"ל קינוח בנחת בלא גירוד שרי, עיין אליה רבה שם בזה. וטיט יבש על גבי מנעל, לפי מה שכתוב בסעיף ז' דהור' כטוחן, אסור במנעל אפילו ליטול ביד ממנו. ועל גבי רגלו כטיט יבש שרי, דמצער ליה, ובמקום צערא שרי מלאכה שאינה צריכה לגופה כמו מפס מורסא נסימן שכה סעיף כח, כל שכן טוחן כהאי גוונא, וכמו שכתב הט"ז אות וי"ז דלא נחת ליה בהאי טחינה. והוא הדין דמותר לרחוץ טיט היבש שעל גבי רגלו יחף במיא, ולא הוה גיבול, דלאחר יד הוא, גם בצערא לא גזור, ועיין סימן שכ"ו במ"א אות י"ד. ועיין ב"ח כאן נעמוד רנו ד"ה און, ומה דפריך בשבת קמ"א א' במאי מקנח, היכא דלית ליה מיא. וסמיטוט אפשר דשרי, עיין סעיף י"א. ואי"ה יבואר בסוף הסימן ובמ"א נאשל אברהם אות כד מזה, עיין מה שאכתוב אות ד' אי"ה מזה: (ד) **אף בכותל**. עיין ט"ז. שבת קמ"א א' בקורה, הא לית קורה ודאי שרי בגרלו יחף ומצער ליה, בכותל או בקרקע, דבמקום צערא לא גזור איסור דרבנן, בנין זה דהור' רז דרבנן, ומשום הכי פריך נשם אלא במאי מקנחו, עיין ב"ח נשם ד"ה טיט וד"ה און: (ה) **הראוי לט"ז**. פירוש שיש לסתום בהרס זה כ"י, ט"ז. ועיין לבוש (סעיף ו): (ו) **דהוי מוחן**. עיין ט"ז. בסימן ש"כ, טעות סופר (מ"י) [ש"נ ט"ז], יע"ש: [סעיף ט"י] **מה שכתב המחבר בסעיף ט' וי"ד מדיני כבוס**, [יבואר] אי"ה במ"א. **נשאלתי**, ביום טוב שרוחצין התינוק במים חמים ואי אפשר לרחוץ אותו כי אם

הכריע הר"צ להלכה דשרי: **יד בצפורן**. הוא הדין חודו של סכין, דליפורן מעשה חודו של סכין עבד, עיין ב"י, מ"א. דבריו משה הנדפס בפני ע"מנו דרכי משה הארץ אות ב' יע"ש העמיק לדברי הכ"י, ואפשר אף [חודו של סכין מותר. והב"י סיים, הר"מ ז"ל [שבת כג, ין] העמיק רק ליפורן: **שו יבש אסור**. אף בפניו, מ"א. משום טוחן, דלא תימא יבש אסור אליפורן בחוץ קאי: **שו דהוי מוחן**. עיין מ"א. קאי [על] לא בחוץ דמחוץ לבינון, אף בשל חמר ומחן שייך לבינון, דלא כמו שכתב ב"י [נעמוד רנו ד"ה ומחן צגלן] בשם שג"ל הלקט [סמין קטן] בשם ר"מ דפשתן דוקא. מה שאין כן בסעיף ה', דחלוק מכתבם אצל סודר כו' וכופים ושאר כלי פשתן כו', הא חמר שרי, דכסכותו לא וכו' לבינון צגלם, מה שאין כן מולכלן כטיט אף חמר מחוץ לבינון. ועיין דרכי משה הארץ אות א', כתימא פירש רש"י ז"ל [ד"ה כתימא] פשתן, והטעם, לדרך מכוין שלא לסרס צגרו, הא סודר מכוין לחיורא כו'. ובב"י [נעמוד רנו ד"ה וצגלן] הביא בשם שג"ל הלקט [סמין קטן] בשם הרב (יאשיה) [יעשיה] דחלוק פשתן אסור, וכתימא צגלן פשתן. ועיין דרכי משה ע"מנו דרכי משה הארץ אות א' הנדפס צפורן. אצל צגלם משמע אף חלוק שרי, כמפור. ובסעיף ט' וי"ד אי"ה יבואר אי שרייתו וכו' ככוסו שייך בכל הנגדים, גם אם דווקא נמים, או הוא הדין שאר משקין: **יז בבכין**. עיין מ"א. הרב לשיטתו בסעיף ו' דהגיה או על מנעלו דמותר בקורה וכו', מה שאין כן המנעל השמיט שם מנעל, והוא הדין כאן, דמספקא ליה דמנעל אפשר אסור כמו שכתב מהר"י אבובא [צגליו לטור], עיין מה שכתבתי בזה ט' בשם הב"ח. ומה שכתב הב"ח אסור בקורה, פירוש, מנעל אף בקורה אסור דלמא ממחן, ורגלו בקורה מותר, ובכותל וקרקע אסור, עיין אות י"ב: **יח אפילו** א"ש בשב"ב. עיין מ"א. דשרייתו וכו' כיצוס. ומשמע אפילו חמר וכל הנגדים שרייתו וכו' כיצוס, ואפילו כעושים. ודלא כהר"מ מרוטנבורג [שור"ט דפוס פראג סימן תק"א; משנ"ץ סימן סד] שקוצר דווקא פשתן כו', עיין בטור [נעמוד רנו]. והנה, אמרינן שרייתו וכו' כיצוס וצחים צ"ד [יע"ש]. והקשו ר"י מנדה מערמת וטובלת צגגדיה [צגה יח, א], והא לדבר מזהו עובר

(ח) **ב"י פשתן**. אסור להעמיד הענק שצוואר שקורין קאלני"ר על עיני העשירים לכן, כמו שכתב סימן תקמ"א סעיף ג', [מ"א ס"ק טז, וסוף סימן תקי"ט נמ"א], ע"ש (כתב מ"א ס"ק ח מנהג העולם לפספסן בידיהם, אבל בשבלי הלקט אסור, וכן הסכים בספר אליה רבה ס"ק יד, ע"ש, הגא"א): (ט) **חרס**. וזה לכו"ל ע"מנו שרי, [מ"א ס"ק יג]: (י) **בצפורן**, והוא הדין בסכין אפילו בחודו, ב"י דרכי משה, [מ"א ס"ק יד]: (יא) **מוחן**, נראה לי דוקא ציט ממשות טיט על הצג, אצל אס אין שם אלא מראה הטעם והוא

(פ"ק ו) **ושאר כו'**, וכתב הרב ב"י [נעמוד רנו ד"ה ושבלי] לדעה זו הא דמחיתים בחלוק, על כרחך האי חלוק אינו חלוק של פשתן: (פ"ק ו) **או על מנעליו**. וב"ח חולק בזה עיין סעיף ה'. דהרב ב"י [נעמוד רנו ד"ה וכתב] כתב בשם מהר"י אבובא [נכסיו לטור] דנסתפק דאפשר על גבי מנעלו אסור משום דממחן, ואסור כמו שכתוב בסעיף ח', ולהרב ב"י פשיטא ליה דעל גבי קורה או כותל או קרקע אינו ודאי ממחן, ואם כן אפילו ממחן לית לן בה, כיון דלא הוי פסיק רישיה וכו' דבר שאינו מתכוין, ואייתי ראיא דמחיתים בגמרא [שבת קכד, ב] דבא תחלוק מנעלו בשטיט ואיתי שמעיה וקנחא במעט חרס. ולהב"ח פשיטא ליה לאסור, דמי להאי דסעיף ח'. ומעובדא דרבא הג"ל אין ראיא, דמייירי שקנחו בנחת עד שלא יהיה חשש ממחן, ע"ש: (פ"ק יא) **אף בכותל כו'**, ונראה לי דבכותל ש"ל עץ שרי. ובספר תוספת שבת [ס"ק כא] כתב דאפשר בזמן הזה דדרך לבנות כותלים של עץ וטחים כטיט, אפילו בשל עץ הוי מוסיף על הבנין, כמו בכותל של אבנים, ע"ש:

בסימן ש"ח [סעיף א]: (טו) הגה ס"ה **ושאר כ"י פשתן**, ולפי זה חלוק דמחיר המנעל אינו של פשתן, וכן כתב הב"י [נעמוד רנו ד"ה וצגלן]: (טז) **מ"א ס"ק יח** **נאים** **לאחר רחיצתו**, כ"ל י"ב: (יז) **שם ס"ק יח** **וב"ח חולק בזה**, דדוקא על רגלו המירו משום צגלם דגופה, ודוקא בקורה או צגלם, אצל לא בכותל וקרקע, כמו שהובא במ"א ס"ק י"ב, אצל מנעל אפילו בקורה אסור. וראייתו מסעיף ח' דאין מנגרין מנעל וכו', וקצירא ליה להב"ח דהתם אפילו בקורה אסור, והוא הדין הכא, דמיישינן שמה ישכח ויקנח צגל וימחק

שם כתב קמא ולא כחלמיש (בנמנות) [בנמנות] דף צ"ד ע"א, אס כן הוה ליה לחלק גם בשבת כן, ולמה כתב בנמנות שבת [כג, ין] סתם דאסור לכנס המנעל, והיית צ"ע. ולפענ"ד אחי שפיר, ד"ל דבקשין אין העטם ממה דלא שייך בזה כיצוס, רק נהי דשיין בזה כיצוס מכל מקום לאו בגד הוא, והיי בחורה כחוד ניקרא, כן בגד, ועור לאו בגד הוא. ומע, דהיי אמרינן במסכת נמנות דפרק ד' [מ, ב] דהיי של עור ונפיה של בגד פטורה, ועל כרחך מוכח דעור לאו בגד הוא, א"כ נהי דנמנעל צריח הכתוב [שם] דאפילו עור צדי כיצוס, מכל מקום אין לן בו אלא מירוש דהיי צדיק, אצל בקשין לאו בגד הוא. ונהי דמחלה מוכח (בנמנות) [בנמנות] [שם י"ב] דלכך לא צדי כיצוס ממה דלאו צדי כיצוס הוא, היינו למה דסלקא דעתא שם [יע"ש] דדרש רבא דמנעל בשבת מותר כיצוס ומוכח דעור לאו צדי כיצוס הוא, לכן מפרש הטעם ממה דלמי צדי כיצוס אצל הדי בגד ובאמת חייב צגלית,

ד **ושאר**. עיין מ"א בסימן תקי"ט [ס"ק ו]. וסימן מקמ"א, [ס"ק ו], לקבל קמטים אסור, יע"ש: **ט או**. עיין מ"א. ה"מ חולק ואסור במנעל לקנח הטעם שעליו אף צקורה, דלמא יקנח צגל וימחק העור, מה שאין כן חספא [שמעיה דרבנן] היה מזהר לקנח שלא ימחק [שבת קכד, ב], יע"ש. עיין מה שכתבתי אי"ה במ"א [אות יח, יג וטז]: **י אחי**. עיין מ"א. בוספות שבת קמ"א א' ד"ה למא, ועיין לצוס כאן [ס"ק ו]: **י"א אף בכותל**. עיין מ"א. דווקא בכותל אבנים, לא בשל עץ, דלא שייך מוסיף על הבנין, ומיירי בחוץ דמחיתים כטיט, י"ל דגרע טפי מכותל אבנים דהוי בנין חקלאה שבת קמ"א א' [ע"א], מה שאין כן זה שיקנח כטיט על טיט, הוה כמחית על הבנין, ומכל מקום קשה אמה שהסיר לקנח מנעלו בכותל או בקרקע, ד"ל הא דמחיר בגמרא [שם] דווקא ציחף משום צגלם לא גזור צגלן חקלאה, ולאשוי גומות גזירה דרבנן, הא נעלו לא, רק בחספא צגלם, לא גזירה, וא"כ אין ראיא להסיר מנעל בקרקע או כותל, וז"ל * **יב שבתיר**. עיין מ"א. אחי יודע למה השמיט טעם קרקע דמחיתו, י"ל כזר נתן טעם בזה י"ד. וצ"ח אסור צין כותל וקרקע, רק קורה, (כ"ש) [כ"ש] מי שאסור צגלית, ודעת המחבר דעיה ראשונה צגלם, וגם הר"צ ז"ל (כ"י) [כ"י] שלא כתב וכן עיקר, נוהג צו האסור דעיה ראשונה דהמנעל, עיין י"ד [סימן קטן] קצור צגלם אסור והסיר אות הן. עיין [לחמן אות י"ג]: **יג במעט חרס**. וזה א"כ צ"ל **ע"מא שרי**, מ"א. כדאיתא שבת קכ"ד ב' רבא איתום מסאני צגלית, שקל שמעיה חספא ומכפר ליה, עיין צ"י [נעמוד רנו ד"ה וכתב], ומה שצ"י המרשים [ציונים למ"א אות ו] דבינו ירוסם, אחי יודע, הא גמרא ערוכה היא. וי"ל דקאי אמה שבת [מ"א] מחלה או מנעלו, הוא רבינו ירוסם, וכמו שהוא הדין, לומר כשם חספא מותר, הוא הדין בכותל וקרקע

דרכי משה הארץ אות ב' יע"ש העמיק לדברי הכ"י, ואפשר אף [חודו של סכין מותר. והב"י סיים, הר"מ ז"ל [שבת כג, ין] העמיק רק ליפורן: **שו יבש אסור**. אף בפניו, מ"א. משום טוחן, דלא תימא יבש אסור אליפורן בחוץ קאי: **שו דהוי מוחן**. עיין מ"א. קאי [על] לא בחוץ דמחוץ לבינון, אף בשל חמר ומחן שייך לבינון, דלא כמו שכתב ב"י [נעמוד רנו ד"ה ומחן צגלן] בשם שג"ל הלקט [סמין קטן] בשם ר"מ דפשתן דוקא. מה שאין כן בסעיף ה', דחלוק מכתבם אצל סודר כו' וכופים ושאר כלי פשתן כו', הא חמר שרי, דכסכותו לא וכו' לבינון צגלם, מה שאין כן מולכלן כטיט אף חמר מחוץ לבינון. ועיין דרכי משה הארץ אות א', כתימא פירש רש"י ז"ל [ד"ה כתימא] פשתן, והטעם, לדרך מכוין שלא לסרס צגרו, הא סודר מכוין לחיורא כו'. ובב"י [נעמוד רנו ד"ה וצגלן] הביא בשם שג"ל הלקט [סמין קטן] בשם הרב (יאשיה) [יעשיה] דחלוק פשתן אסור, וכתימא צגלן פשתן. ועיין דרכי משה ע"מנו דרכי משה הארץ אות א' הנדפס צפורן. אצל צגלם משמע אף חלוק שרי, כמפור. ובסעיף ט' וי"ד אי"ה יבואר אי שרייתו וכו' ככוסו שייך בכל הנגדים, גם אם דווקא נמים, או הוא הדין שאר משקין: **יז בבכין**. עיין מ"א. הרב לשיטתו בסעיף ו' דהגיה או על מנעלו דמותר בקורה וכו', מה שאין כן המנעל השמיט שם מנעל, והוא הדין כאן, דמספקא ליה דמנעל אפשר אסור כמו שכתב מהר"י אבובא [צגליו לטור], עיין מה שכתבתי בזה ט' בשם הב"ח. ומה שכתב הב"ח אסור בקורה, פירוש, מנעל אף בקורה אסור דלמא ממחן, ורגלו בקורה מותר, ובכותל וקרקע אסור, עיין אות י"ב: **יח אפילו** א"ש בשב"ב. עיין מ"א. דשרייתו וכו' כיצוס. ומשמע אפילו חמר וכל הנגדים שרייתו וכו' כיצוס, ואפילו כעושים. ודלא כהר"מ מרוטנבורג [שור"ט דפוס פראג סימן תק"א; משנ"ץ סימן סד] שקוצר דווקא פשתן כו', עיין בטור [נעמוד רנו]. והנה, אמרינן שרייתו וכו' כיצוס וצחים צ"ד [יע"ש]. והקשו ר"י מנדה מערמת וטובלת צגגדיה [צגה יח, א], והא לדבר מזהו עובר

(ח) **ב"י פשתן**. אסור להעמיד הענק שצוואר שקורין קאלני"ר על עיני העשירים לכן, כמו שכתב סימן תקמ"א סעיף ג', [מ"א ס"ק טז, וסוף סימן תקי"ט נמ"א], ע"ש (כתב מ"א ס"ק ח מנהג העולם לפספסן בידיהם, אבל בשבלי הלקט אסור, וכן הסכים בספר אליה רבה ס"ק יד, ע"ש, הגא"א): (ט) **חרס**. וזה לכו"ל ע"מנו שרי, [מ"א ס"ק יג]: (י) **בצפורן**, והוא הדין בסכין אפילו בחודו, ב"י דרכי משה, [מ"א ס"ק יד]: (יא) **מוחן**, נראה לי דוקא ציט ממשות טיט על הצג, אצל אס אין שם אלא מראה הטעם והוא

(פ"ק ו) **ושאר כו'**, וכתב הרב ב"י [נעמוד רנו ד"ה ושבלי] לדעה זו הא דמחיתים בחלוק, על כרחך האי חלוק אינו חלוק של פשתן: (פ"ק ו) **או על מנעליו**. וב"ח חולק בזה עיין סעיף ה'. דהרב ב"י [נעמוד רנו ד"ה וכתב] כתב בשם מהר"י אבובא [נכסיו לטור] דנסתפק דאפשר על גבי מנעלו אסור משום דממחן, ואסור כמו שכתוב בסעיף ח', ולהרב ב"י פשיטא ליה דעל גבי קורה או כותל או קרקע אינו ודאי ממחן, ואם כן אפילו ממחן לית לן בה, כיון דלא הוי פסיק רישיה וכו' דבר שאינו מתכוין, ואייתי ראיא דמחיתים בגמרא [שבת קכד, ב] דבא תחלוק מנעלו בשטיט ואיתי שמעיה וקנחא במעט חרס. ולהב"ח פשיטא ליה לאסור, דמי להאי דסעיף ח'. ומעובדא דרבא הג"ל אין ראיא, דמייירי שקנחו בנחת עד שלא יהיה חשש ממחן, ע"ש: (פ"ק יא) **אף בכותל כו'**, ונראה לי דבכותל ש"ל עץ שרי. ובספר תוספת שבת [ס"ק כא] כתב דאפשר בזמן הזה דדרך לבנות כותלים של עץ וטחים כטיט, אפילו בשל עץ הוי מוסיף על הבנין, כמו בכותל של אבנים, ע"ש:

בסימן ש"ח [סעיף א]: (טו) הגה ס"ה **ושאר כ"י פשתן**, ולפי זה חלוק דמחיר המנעל אינו של פשתן, וכן כתב הב"י [נעמוד רנו ד"ה וצגלן]: (טז) **מ"א ס"ק יח** **נאים** **לאחר רחיצתו**, כ"ל י"ב: (יז) **שם ס"ק יח** **וב"ח חולק בזה**, דדוקא על רגלו המירו משום צגלם דגופה, ודוקא בקורה או צגלם, אצל לא בכותל וקרקע, כמו שהובא במ"א ס"ק י"ב, אצל מנעל אפילו בקורה אסור. וראייתו מסעיף ח' דאין מנגרין מנעל וכו', וקצירא ליה להב"ח דהתם אפילו בקורה אסור, והוא הדין הכא, דמיישינן שמה ישכח ויקנח צגל וימחק

שם כתב קמא ולא כחלמיש (בנמנות) [בנמנות] דף צ"ד ע"א, אס כן הוה ליה לחלק גם בשבת כן, ולמה כתב בנמנות שבת [כג, ין] סתם דאסור לכנס המנעל, והיית צ"ע. ולפענ"ד אחי שפיר, ד"ל דבקשין אין העטם ממה דלא שייך בזה כיצוס, רק נהי דשיין בזה כיצוס מכל מקום לאו בגד הוא, והיי בחורה כחוד ניקרא, כן בגד, ועור לאו בגד הוא. ומע, דהיי אמרינן במסכת נמנות דפרק ד' [מ, ב] דהיי של עור ונפיה של בגד פטורה, ועל כרחך מוכח דעור לאו בגד הוא, א"כ נהי דנמנעל צריח הכתוב [שם] דאפילו עור צדי כיצוס, מכל מקום אין לן בו אלא מירוש דהיי צדיק, אצל בקשין לאו בגד הוא. ונהי דמחלה מוכח (בנמנות) [בנמנות] [שם י"ב] דלכך לא צדי כיצוס ממה דלאו צדי כיצוס הוא, היינו למה דסלקא דעתא שם [יע"ש] דדרש רבא דמנעל בשבת מותר כיצוס ומוכח דעור לאו צדי כיצוס הוא, לכן מפרש הטעם ממה דלמי צדי כיצוס אצל הדי בגד ובאמת חייב צגלית,

(שם ס"ק ח) **דאסור להקטין הענק כו'**, כצ"ל: (מ"א ס"ק ו) **שקוף העור כו'**, ולענ"ד אפשר דדוקא לגרר אסור, ומהר"ל עשה קנח בנחת, שלא יבא מלכלך ברפש וטיט לבית הכנסת:

הגהות והערות

[יח] נראה דלענ"ד נצט"ל מנעל בגליון שם קמא, א ד"ה טיט:

[יט] ברמב"ם הטעם ומוחר "לגרד" נאסור:

[כ] כן הוה צ"י וכתב דפוסים צטור. אולם צטור דפוס צלונקין הניקרא "היבא בתוספות", וכן נראה ממקור הדברים דהטעם צ"י שלפניו וכל צו [סימן לא] נצ"ל, ד[ה] דהיבא צטור בתוספות דרכו יהיה:

[כא] דין טיט שעל גבי רגלו וכו', הובא בדרכי ירוסם נמיס י"ח צ"ד, ד[ה] וסל לא הסיר היסר קינות מנעלו. ואילו לעיל מיהי [פ"ג] כתב "מס קטנה... כגון לגרר הטעם מנעל מנעליו":

[כב] תוקן דהירנפאלט מ"א:

[כג] תוקן ממחודת "חמ"ד ס"פ":

[כד] ב"ח דנפ"ר. וממחודת "ח"פ דפס "מגד", וכן דהמשך ה"ק:

[כה] תוקן ממחודת "חמ"ד ס"פ":

[כו] נוסח מחב"י:

[כז] ראח הערה ב:

[כח] "פנתא", עור העליון של המנעל. "גילדא", עקב

[כט] בנחתו למחן, דממחודת "ח"פ דפס צ"י "בסימן ש"ז":

[ל] תוקן ממחודת וראש:

[לא] עיין צ"י שם מש"כ בשם שג"ל הלקט בשם הר"ד, שהרי"ד [פסקי הרי"ד שם

קמ, א ד"ה צגל] כתב רק לגבי כופים על פשתן שאין על גופו. אצל מנעל של פשתן שעל גופו, הוא מדברי

שג"ל הלקט:

[לב] וכן העמיק הלשון באלים רבא ס"ק יד. אהנס

במקור הדין בשג"ל הלקט [סימן קטן] וכן במיהי רבא

[סימן טז] הלשון "קסיס":

הכמת שלמה

שב (שור"ט סעיף ו) מותר ליתן מים על גבי מנעל ששכשו וכו'. וי"ל, הנה ראוי צגליתם בנמנות מנעל הקרנעל פרק ח' הלכה ב' שכתב דעור הקשה לא צדי כיצוס, ומהם שם הלחם משה"ס, כיון דקמטים פסק ד"ל דבקשין אין העטם ממה דלא שייך בזה כיצוס, רק נהי דשיין בזה כיצוס מכל מקום לאו בגד הוא, והיי בחורה כחוד ניקרא, כן בגד, ועור לאו בגד הוא. ומע, דהיי אמרינן במסכת נמנות דפרק ד' [מ, ב] דהיי של עור ונפיה של בגד פטורה, ועל כרחך מוכח דעור לאו בגד הוא, א"כ נהי דנמנעל צריח הכתוב [שם] דאפילו עור צדי כיצוס, מכל מקום אין לן בו אלא מירוש דהיי צדיק, אצל בקשין לאו בגד הוא. ונהי דמחלה מוכח (בנמנות) [בנמנות] [שם י"ב] דלכך לא צדי כיצוס ממה דלאו צדי כיצוס הוא, היינו למה דסלקא דעתא שם [יע"ש] דדרש רבא דמנעל בשבת מותר כיצוס ומוכח דעור לאו צדי כיצוס הוא, לכן מפרש הטעם ממה דלמי צדי כיצוס אצל הדי בגד ובאמת חייב צגלית,

מועט הוא, בטלים צמיגו הידים (צ"י עמוד רנט ד"ה אלה). ואריך
עיון, דנסימן ע"ז כחצתי בשמו [כסף משנה קריאת שמע ג, ין דאין
חילוק בין רב למעט, דלעולם צעין רביעית. ואריך לומר דהבא
שאי, דאינס צעין רק שהם טופס להטפית, וכשמנגב בהן ידיו

הוא טופס [להטפית] [מ] מכח
המים ושלי. ועין סימן פ"צ
[סעיף ג צהנה] [ט] בו אסור
ליתן מים. ואפילו לטול ידיו
עליהם אסור, וזהו כיצוסו (צ"י

עמוד רנט ד"ה אלה): בו דאיתי
לדי חמישה. ולא דמי למה
שמנגב ידיו במפה או בחלוק, לפי
שדיו מלוכלכות (צ"י עמוד

רס ד"ה כחצו תשכ"ץ קטן, סימן כח
צסס מהר"מ מרוטנבורג). וזה
לשון מהר"מ במשניות דפוס
פראג סימן תקי"א, ולא דמי

לניגוז ידים, לדידו מלוכלכות
(ומכל מקום צריך, כ"ל
(מ"צ)) לנגס היטב זו זו, שלא

יצא לידו ליצון או לידו סמיטה,
אבל כוס אסור, עכ"ל. ונראה לי
דכוונתו כיון דמנגבן מלוכלכות
היו דרך לכלוך. ונראה לי

דנשמרטוט המיוחד לכך שרי,

יב ולא מרובים. ונראה לי דצדכר שאין מקפיד על מימיו שרי,
כמו שכתב סימן ש"א סעיף מ"ו [צהנה]: ב ויש אסורים.
(צ"י) ולדידהו דרך לכלוך שרי, כמו שכתב סעיף י' צהנה:
בא מוב צנבבם. אבל מדינה שרי, כיון שאין צו לכלוך, כמו

שכתב הרב צ"י סעיף ט':

בב דרך לבדוק. ומכל מקום
נראה לי דצדכר שמקפיד על
מימיו אסור, שמה יצא לידו

סמיטה, וכמו שכתב סימן ש"א
סעיף ג' וסעיף מ"ו [צהנה]:
בג בבגד שהפיר. וטוב שלא

ליקח תינוק בחיקו צנצת אס לא
על כר (ספר חסידים סימן
רס"ו). הרוחץ תינוק צמים לא

ישם הבגד צמים (ספר חסידים
סימן רס"ד): בד מי רגלים.
אבל כשיש עליו צואה אסור

להעבירו צמיגו הידים, וכמו
שכתב סעיף ט' (מהר"מ
טיקטין מדוי אגשי שס על המדמי

צרכות רמז רז אור צ צסס סמ"ג
לאין סה עמוד קטן ומסופות סוף
פרק (י"ז) [יד] שנה קיא, צ דבור

ראשון. דלא כהגהות מרדכי (ס):
בה כדי לבטלם. כיון דצדכר

פ. הגהות [מיימוניות, דפוס
קושטא] פרק כ"ב [משנה
הלכה יא] צסס סמ"ק [ד]:

ג. [הגהות מיימוניות שס,
והגהות שפיעו שס אור צ
והמדמי פרק ט"ו דשבת

[רמז ש] צסס [ד] הר"מ
[מרוטנבורג, שו"ת דפוס לבוב
סימן תמא; דפוס פראג סימן

תקיא] ושלי הלוקט [סימן
קטן צסס ספר יראים
והשלם סימן רעד קלא, א]:

ק. רמז"ס צפרק כ"ב
[משנה הלכה יא] וכתב הרב
המגיד [שס] שהוא
תוספתא [שנה פרק ח הלכה

ה]:
ר. תשכ"ץ [קטן, סימן תח]
צסס הר"מ [מרוטנבורג,
שו"ת שס] ורבינו ירושם

[נחמי ין] צחלק י"ג
[פד, א]:
ציונים צרמ"א

כ"י [עמוד רנט ד"ה
והמסופות] בשם סמ"ג
[לאין סה עמוד קטן] וסמ"ק

[סימן רפג הגה אור יא]
וספר התרומה [סימן רמז]
והר"ש ש"ך [קמא] [ח]
דיומא [סימן ד]:

ל"י [עמוד רנט ד"ה ודע]
בשם הטור סימן של"ד
[עמוד חלקן] וסימן ש"ט

[עמוד תמא] ותוספות פרק
כל כתוב [שנה קב, א ד"ה
נחמי, צסס רעצ"ס] והגהות

[מיימוניות, שנה] פרק כ"ב
[אור ג; דפוס קושטא הלכה
יא]:
ט. טור [עמוד רנט] ובי"י

ש"ס ד"ה ומה, צסס ר"ח
[עמוד חלקן] ותוספות
שנה קיא, צ דבור ראשון;
ראש"ש שס; ספר המרומה שס;

סמ"ג שס]:
(*) אגור שם:
כ. טור [עמוד רנט]:
ט. הגהות מיימוני [דפוס

קושטא, שנה] פרק כ"ב
[הלכה יא] ותוספות פרק
שמונה שריצים [שנה שס];
צ"י עמוד רנט ד"ה אלה]:

הכמת שלמה

אכל לפי מה דמוק לה רבא
אמורא [שס] ודע דמנעל
אסור לנכסו צנצת, ולמה לא
אמר נקטור דהלכה כמא

קמא או כהר"ס, מוכח
דסבירא ליה דשבת שאני,
דנלמא הוא נר כיצוס, רק

דעסם אסור קמא דלא נבד
הוא, וזה דגלי קלא, היינו

לענין איתא דלילא ריבוי, כל
עור לא נבד הוא, ולכן פוערי

מזליה. ונחמא ליה חילוק בין
רפין לקשין. ונעשה ככל ענין

אסור, דשבת צד כיצוס חליף
מלמא, ואני שפיר ודוק

היטב:

עורך לחם למהריק"ש
סוף סעיף י' וצדכר מהם המים כפי יכלותו. ומותר לקנח ידיו כשהן גלויות צמים, צגד שס לו לכלוך, אף על פי שמקנח צדק: סוף סעיף י"א. ויש מולקין צה. יש
ממירין לחתך האשה ידיה על מי רגלים של תינוק להעבירם כדי שיוכלו להתפלל, ונראה לי שטוב לעשות כן על ידי שפה או גוף, לחוש לצדדי האוסרין:

שערי תשובה

משום מתקן, דהתם מתקן ההיתר, מה שאין כן כאן אינו מתקן דבר אלא שעל
ידי זה הוי כאין שם מי רגלים, וכמסיר גרף של רעי דמי. וכהאי גוונא כתב
[מ"א] שם לענין הדחת כוס. ואין לומר דהתם הוא מסלקו ממש על ידי ההדחת
מה שאין כן כאן, דכאן ג"כ על ידי נתינת המים כמא דליתא נתינה והוסרו
ממש, ומכל מקום אין זה חיקון להם. ועין בשו"ת חכם צבי [סימן קב] שכתב
להוכיח מהך דכתבו מותר לנגב ידיו, דלפחות מרביעית מי רגלים אין צריך
רביעית מים, ע"ש. ולעיל סימן ע"ז [מ] הבאתי דינו בזה:

ביאור הגר"א

ולהרמב"ם אין חילוק, וזה לשונו בפרק ט' [שס] והסוחט כו' הרי זה מכבס
וחייב כו', ואין סחיטה בשער, והוא מגמרא [שבת] קכ"ח ב', ושם מיירי בשמן,
וכתבו כאן במכבס. ובפרק כ"ב [שס הלכה טז] והסוחט כו' משום מכבס לפיכך
אסור כו', וגמרא [שם קמא, א] מיירי בשמן כמו שכתבו התוספות [שם קיא, ב
דבור ראשון]. ואין בסחיטה משום מפרק רק בסחיטת מירור [ב"ב ג, א], אבל
כל הסחיטות משום מכבס שהוא מלבן, כמו שכתבו בתוספתא [שבת פ"י הלכה
יא] הביאו המגיד משנה בפרק ט' [שס] וכתנא קמא שם, ע"י שם במגיד משנה:
[לח] [סעיף י' הגה' ויש שכתבו ב"י]. הוא תירוק השני של תוספות [שם] כנזכר
לעיל [ס"ק ל] ודעת הטור [עמוד רנט]. וראה מאלונית שם קמ"ז א', וכמו
שכתבו התוספות סוף פרק י"ד שם ומצא ר"י כו' כמו סיפוג אלונית וקנינות
ידיים במפה. וסבירא הראשונה דעת הר"מ מרוטנבורג [שו"ת דפוס לבוב סימן תמא],
ומחלק [שם דפוס פראג סימן תקיא; תשכ"ץ קטן, סימן סד] בין בגדי צמר דאין בהן
משום כיצוס ככהאי גוונא כדעת ר"ת [בתוספות שם] הג"ל, ואלונית מיירי בשל
צמר, וכמו שכתבו בטור [עמוד רס] ובי"י [שם ד"ה ראיתי]: [לח] [כ"ב כו' אבל
כו'. ותוספות שם, וע"י שם: [מ] [סעיף יא מי. תוספתא [שם פרק י הלכה ה]:
[מא] ש"א יעשה כו'. לשון הרמב"ם [שבת כב, טז]: [מב] ויבא כו'. כיאר
בתשובה [שו"ת הרמב"ם מהדורת בלאו סימן שן] דמה שכתבו בגמרא שלא יעשה
כו', במקום שיש חשש איסור מלאכה, וזהו שכתב ויבא כו': [מג] [סעיף יב] משום
דאית כו'. ר"ל, אף לסבאר דאין ליבון ככהאי גוונא כנתבאר לעיל [ס"ק לח],
מכל מקום אסור משום חשיטה, וכמו שכתבו בפרק י' [שבת] מ"ח א', ובפרק
ט"ו [קב, ב] ושאר מקומות [מ]. ואע"ג דמותר באלונית שם [קמא, א], משום
דאין מקפיד עליו, וכמו שכתבו [שם] מ"ח א', ולכן רבי שמעון מתיר כו' [שם
קמא, ב], כנתבאר לעיל סימן ש"א [ס"ק קח]. והוא כדעת הרמב"ם [שבת ט, יא]:
כב, טז, דלר"ת שם [כתובה ו, א] בתוספות [ד"ה האין הג"ל] [ס"ק לח] מותר ביין,
דאין בו גזירה אפילו לסבאר דפסיק רישיה בדלא ניחא אסור, מהא דמסננין
את היין בסודרין [שבת קח, ב], כמו שכתבו בתוספות שם וכתבאר לעיל [שם].
ולעיל הרמב"ם [שם ח, א] דמתיר בסודרין אפילו מים, כמו שכתבו בסיומן
ש"י סעיף י' ונתבאר לעיל [שם], דלדידהו אין חילוק בין מים ליין משום
ליבון, ושרייתו זהו כיצוסו כתבתי לעיל [שם] דסבירא ליה כדעת הסמ"ג דדוקא
במתכין לכיכוס, אבל משום סחיטה צריך לומר דמסננין בסודר שדרוך ואין
קפיד עליה, וכמו שכתבו בפרק ד' [שבת] מ"ח א' כנתבאר לעיל:

(טז) כדי לבטלם. ע"י מהריק"ש [עורך לחם סעיף יא] שיש מתירין שאשה תרחץ
ידיה על מי רגלים של תינוק להעבירם, שיוכלו להתפלל, ונראה לי שטוב
לעשות כן על ידי עכורים, לחוש לדברי האוסרין, ע"ש, והביאו ברכי יוסף [נאח
ח]. ובמג"א [ס"ק בן כתב ג"כ בשם הבי" שפאפילו לטול ידיו עליהם אסור,
שזהו כבוסן. וע"י באליה רבה [ס"ק ל] שכתב להתיר בזה. וזה דוקא על הבגד,
אבל מי רגלים שעל הארץ נוהגים היתר לשפוך מים לכתחלה. ואין זה דומה
למה שכתב המג"א סימן שכ"ג [ס"ק יד] שאסור לבטל איסור בשבת ויום טוב

[לח] ו"א. מהא דלא להדוק כו', [שם] קמ"א א': [לח] [הגה' ובגד. מהא דאמרין
יומא ע"ז ב' ההולך כו', ובפרק ב' דיו"ט [ב"ב] י"ח א' נדה שאין כו': [לח] ויש.
דסבירא להו כתיורין השני שבתוספות דסוף פרק י"ד דשבת [קיא, ב] דבור ראשון],
וכן בזבחים [שם ע"א ד"ה מקנח] ובי"ט [ב"ב] נביצה שם ד"ה מערמח לא הביאו רק
תירוק השני, וכן הטור כאן [עמוד נחיריט]. ובסימן של"ד [עמוד חלקן] כתב אהא

דאמרין בפרק ט"ז דשבת [קב, א] טלית שאחז כו', משקין כגון יין שאין כו'
אבל לא מים, וכמו שכתבו תוספות שם [ד"ה] נותן כו', וכתבו שם ולעיל כו'
דר"ל תירוק הראשון של תוספות [שם קיא, ב] דבור ראשון הג"ל. אבל הטור

סבירא ליה כרשב"ם [בתוספות] שם [קב, א], וכתירוק השני. וכתב הגהות מרדכי
פרק (י"ג) [טז] דשבת [רמז חסא (הראשון)] דאיה ממה שכתבו בזבחים שם זרק
סודר למים חייב, דמשמע אפילו בלא לשלשת, ומה שכתבו [ב"ב] נדה
מערמח וטובלת כו', וכן [יומא עז, ב] ההולך להקביל פני רבו עובר כו', פירש

ר"א [נמין] בספר יראים [השלם סימן רעד קלא, ב] דהיינו בבגדי עור, ע"ש, ודוחק.
והחילוק הזה שבין מים לשאר משקין, כן כתבו התוספות בכתובות י' א' ד"ה
האי, מהא דמסננין את היין בסודרין [שבת קח, ב], ופירשו דדוקא יין, מה שאין
כן במשמרת [שם] דאין שייך ליבון, וכן כתב הטור בסימן ש"ט [עמוד תכתיבת],
וע"י שם בשו"ע סעיף י' ובסימן של"ד סעיף כ"ד. [מ] ויותר נראה דסבירא

ליה כמו שכתב ב"ח [עמוד רס ד"ה מיהן] בשם סמ"ג [לאין סה עמוד קטן] דלא
אמרין שרייתו זהו כיצוסו אלא אם נתכוין לכבס, כמתניתין דלשלשת [שבת
קמא, ב], והוא הנכון, והוא ג"כ כהיי מתירין דכאן. והרמב"ם על כרחך סובר

כתירוק הראשון של תוספות וכיש מתירין דכאן, שהרי בפרק ח' [משנה הלכה
יד] מתיר ליתן מים בסודרין, וכמו שכתבו בשו"ע סימן ש"ט שם, ובפרק י"ב
[שם הלכה ו] מתיר ליתן מים על הטלית, וכמו שכתב שו"ע [שם] [סימן שלד
סעיף כד], וכפשוטו דגמרא שם [קב, א] ויש [קלט, ב]. ועוד, דלדידהו אין חילוק

בסחיטה בין מים ליין, דכולהו משום מכבס, דלא כר"ת בכתובות שם דסחיטת
שאר משקין משום מפרק, כמו שכתב המגיד משנה בפרק ט' [שם הלכה יא]
ע"י שם ובכ"י סוף סימן ש"כ [עמוד חלק ד"ה ודבר], ע"ש. ונפקא מינה, דלפירוש
ר"ת בשאר משקין לא גזרין שמה יסוחט אם הולך לאיבוד, כמו שכתבו
תוספות שם. ואע"ג דכתבו שם אליבא דר"ת שסובר כפירוש הערוך [עורך פסק

(הראשון)], אבל אגן לא קיימא לן כן כמו שכתבו בסימן ש"כ סעיף י"ח, מכל
מקום לא גזרין דלמא יסוחט. כיון דפסיק רישיה דלא ניחא ליה הוא מדרבנן.

שמניחין הסמרטוטין יבישים בעריבה, איך לעשות למאן דאמר שרייתו זהו כיבוטו, ובפרט פשתן. גם היתר הרחיצה איך יעשה. והנה, רחיצה ביום טוב מבואר בסימן תקי"א סעיף ב' (בהגה) ומ"א שם (ס"ק ה-ז), ואי"ה שם יבואר. ולענין ווינדליין, שאי אפשר לרחוץ תינוק קטן כל כך אם לא שישמו תחתיו הסמרטוטין בעריבה, אם יש להם ווינדליין מכובסים ונגובים י"ל דשרי ליתן בעריבה, דהוה דרך לכלוך, וכההיא דהיה עובר במים ואלונתית בסימן ש"א סעיף ד' וסעיף מ"ח, וכדבעינן לעובר במ"א אורח כ', יע"ש. ואם אין לו כי אם מלוכלכים, י"ל אפילו הכי הוה התינוק כחולה שאין סכנה אם רגיל הוא ברחיצה, וכמו קטן ביותר שצריך לרחיצה, מותר אף זה להשים, דחולה שאין סכנה מותר איסור דרבנן (סימן שכה סעיף יז), ושרייתו זהו כיבוטו, הוה מלאכה שאינה צריכה לגופה דאין עושה זה בשביל כבוט רק להציע תחת הקטן, שרי. ועיין סימן שכ"ח סעיף י"ז. וטוב לעשות על ידי שינוי מעט על ידי ישראל, יתן הסמרטוטין תחלה ויערה עליהם המים, משנה מעובדין דחול. ולענין לגנבם ביום טוב אצל האש, אם היו המים חמים יד סולדת בהם, יש לומר אין ביטול אחר ביטול, עיין סימן ש"א סעיף מ"ו (משכנות זהב אות כט, השיך לסעיף מו) וסימן ש"ח (סעיף טו) בזה יש מחלוקת בלב שצטנן אי שייך ביה ביטול. ומיהו ליבוק שייך ביה, ועיין מ"א בסימן ש"א אות נ"ז ומה שכתבתי שם בזה. ועיין מ"א אות כ"ד מה שכתבתי עוד בענין הווינדליין בזה:

זמנים בסימן ש"א סעיף ד', וסעיף מ"ח מסתפג צלונותית (משמע אף מיגוב). ומרטו, א' דווקא כשיש לכלוך עליו שרייתו זהו כיבוט, ולא צנקה לגמרי, עוד מירלו, דווקא שרייתו דרך כיבוט, הא דרך לכלוך שרי. ולכל אחד מהמירוצים קולא ותומרא, למירוח ראשון קולא, כל צנדה נקי מותר ליתן עליו מים נקיים אף אין דרך לכלוך. ותומרא, כל שיש לכלוך עליו, אף דרך לכלוך נגבד ידים שם אסור. ולמירוח השני קולא, דרך לכלוך שרי אף שיש עליו לכלוך. ותומרא, כל שאין דרך לכלוך אסור אף צנקה לגמרי. ולהר"מ מרובעצור אין צריך לכל זה, רק שיש חילוק בין פשתן לשאר צנדים, (מאלונותית) ואלונותית, וצנדיז צמנים, ומה, צנדה צנדים מוח פשתן שרייתו לא זהו כיבוט. ומיהו קשה כמו שהקשה הטור (שם), מדלמנר שנת קמב, צ ורש"י ד"ה נותן עליו מים (עוד) [עור'] (ס"ד) שרייתו לא זהו כיבוט, הא שאר צנדים אסור. וי"ל עוד אף שיש לשלשם ונראה עליו מותר ליתן מים עליו. ושאר צנדים, אי יש צנח לכלוך מודה דאסור, וצנדיז לגמרי כפשתן אסור, ושאר צנדים מהיר. ודעת המחבר דיש חילוק בין מלוכלך הנגד אסור אף דרך לכלוך, ונקי שרי בו אף שלא דרך לכלוך. ויש אופרים בכל ענין, הוציאו הר"צ החומרא אף צנקה, ולא הקולא דרך לכלוך אף במלוכלך שרי, וסמך על מה שכתב בסעיף י'. ועיין אות י"ט וי"ז וי"ח א"ה מזה: י"ז וי"ח. עיין מ"א. בסימן ש"ח א' [שם] סעיף מ"ח, ועיין שם דלם אין מקפיד על (ממיון) [ממיון] וממיון כמה זמן ע"ה המים, אם גורנין שאין יסחוט: כ' וי"ח אופרים. עיין מ"א. אף דמנעך קולא כמו שכתבתי צאות ח"י, סמך אמה שכתב בסעיף י' דמותר לקנח ידיו דהוה דרך לכלוך כו': בא "שוב" צנבים. עיין מ"א. רק טוב, לא מדינא, כי דרך לכלוך כו' אם היה איה לכלוך על המטפחת שרי, הואיל והניגוב דרך לכלוך הוא כו':

כב דרך כבדך. עיין מ"א. צמנים מרובים דרך לכלוך אסור, דלמא יסחוט, עיין סימן ש"א (מ"א ואשל אברהם) אות י"ח, ושאני סיפוק ידים, דבר מועט, יע"ש: כג בבגד. עיין מ"א. לא ישים הנגד צמנים, משום כיבוט: כד מי רגלים. עיין מ"א. דוקא מי רגלים, אבל צנדה אף דרך מיגוב ודרך לכלוך אסור, דמכל מקום יעצור הצנדה והוא כיבוט, מה שאין כן מי רגלים אף עושה רק שחילק להספול צנדיז, ולא מאים כל כך, ושרייתו לא כיבוט כשהוא דרך לכלוך. ומה שכתב הר"צ בסעיף ט' ויש אופרים בכל ענין, אף דרך מיגוב אסור שם צנדה, והנה, לרחוץ תינוק ביום טוב ולהשים תחתיו הווינדליין בעריבה, כתבתי צנ"י [אות ו] אם נקיים י"ל כדעת המחבר בסעיף ט', דשרי צין להמחבר צין להר"ב, כי דרך לכלוך הוא, כמו העובר צמנים, עיין צ"י [עמוד רנה ד"ה והתוספות]. ומכל מקום קשה, מים מרובים אסור שמה יסחוט. ואולי אין מקפיד כל כך על מימיו, [דה] דרך להסותן עם מימיו כמה זמן. ועיין ט"ז אות וי"ז דלמא דאמר קושת, ליתא חיוב כי אם מה דלמא חיוב צנח שנתן, א"כ הוא גורל לגורל צנח. ומיהו י"ל צנדה כהא גוונא הוה כיבוט, וי"ל צנדה צנדים [משננות וכן שם], וכלן אין להאריך: * ב"ה דברי. עיין מ"א. חלק בין מי רגלים צנח כל שהוא צנח צנדיז, ובין צנדיז צנדה, די צמנים שיהא צמנים טופח על מנת להטפס, מבטל טופח על מנת להטפס מי רגלים. ועיין מ"א. חלק בין מי רגלים. עיין מ"א. כל שנותן מים זהו כיבוט, עיין צ"י. ואפשר מים עכורים שאין חיוני לכיבוט שרי, ועיין צ"י [עמוד רנה ד"ה ודע] בזה, וי"ע. ועיין סימן ש"ד [סעיף כד] וצנדיז וצנדיז רנה [שם ס"ק ג] ומוספת שנת [כאן ס"ק לא] בזה: כז דאיתי. עיין מ"א. עיין מה שכתבתי לעיל. והנה צנדה צנדים משמע נמי דשיך שרייתו זהו כיבוט,

באר היטב

(יד) צנבים. וטוב שלא ליקח ילד צמנים צנח אם לא על כר, ספר חסידים סימן רכ"ו. הרוחץ ילד צמנים לא ישים הנגד צמנים, ספר חסידים סימן רכ"ד, [מ"א ס"ק ג]. (טו) מי רגלים. אבל כשיש צנדה עליו אסור להטפסו צנדיז הידים, וכמו שכתב סעיף ט', מ"א [ס"ק כד]: (טז) כדרי צנדיז. עיין מה שכתב המ"א [ס"ק כה]. ועיין במשנת חכם כזי סימן ק"צ: (יז) מים מבוש. ואפילו ליטול ידיו עליהם אסור, וזהו כיבוט, צ"י, [מ"א ס"ק כו]:

מחצית השקל

(פ"ק יט) וי"א מרובים (כו). ונראה לי דבדבר בו. עיין לעיל סימן ש"א ס"ק (כ"ה) [נה] ומה שכתבתי שם: (פ"ק כ) ויש אופרים. וצ"ד דהוה דרך צ"כ צ"כ שרי. דהתוספות סוף פרק שמנה שרצים [שבת ק"א, ב דבור ראשון] הקשו אהא דאמרין [ובחס צד, ב] בבגד, שרייתו זו היא כבוט, הא אמרין [בצה יח, א] נדה מערמת וטובלת בשבת בבגדיה, דניחו דבגדים אסור לטבול בשבת ויום טוב, אבל אדם מותר לטבול דנראה כמיקה, לכן נדה שנודמן לה זמן טבילתה ואין לה בגדים אחרים, מערמת וטובלת בבגדיה כשהן רפויים ועיילי בהו מיא. ואמאי הותר, הא בבגד אמרין שרייתו זהו כבוט. ותיירך שני תירוצים, חדא דוקא כשהבגד מלוכלך אסור, ולא כשהוא נקי. תירוך שני, דהיכי דהוה דרך לכלוך מותר, והאי נדה דטובלת הוה דרך לכלוך, עכ"ל. ואם כן ליש אופרים אפילו כשהבגד נקי, ועל כרחך לא סבירא להו תירוך ראשון דהתוספות הנ"ל, ועל כרחך ליישב קושיית התוספות צריך לומר דדרך לכלוך מותר, כתירוך השני דהתוספות: (פ"ק בא) שוב בו. אב"י מדינא שרי [בין] כמו שכתב הרב ב"י סעיף ט'. וכתב בספר תוספת שבת [פ"ק לא], הא לקמן סימן ש"ד כ"ד כתב הרב ב"י על אותו דעה, והוא דעת הטור (עמוד תקל"ו) דסבירא ליה טלית שאחז בו האור מצד אחד מותר ליתן שאר משקין על צד שני, דלא הוה רק גרם כיבוט דשרי, אבל לא מים משום כיבוט, דכן נראה, הרי דסבירא ליה להרב ב"י דאפילו בגד נקי אמרין שרייתו זהו כבוט. ואף על גב דמ"א סימן ש"ט ס"ק י"א כתב דמה שכתב בסימן ש"ד לאסור משום כיבוט רצה לומר שמה יסחוט והוה כיבוט, על זה כתב בספר תוספת שבת הא בהרב ב"י סימן ש"ד [שם ד"ה ומ"ש] מבואר להדיא דטעם הטור הנ"ל לאסור במים משום דשרייתו זהו כבוט, ע"ש. ולענ"ד אין זה קושיא, כיון דפה בסימן זה נראה דעת הרב ב"י דבבגד נקי לא אמרין שרייתו זהו כבוט, ועל כרחך צריך לומר דבשו"ע חזר בו וסבירא ליה דמה שאסור הטור במים בסימן ש"ד היינו

(יח) פחיתא. ונראה לי דנשמרעט המיוחד לך שרי, דלא גורנין שמה יסחוט. ועוד נראה לי דדוקא צנח שהוא נר אי אפשר דלא חמי לדי כסיתיה, אבל ספקל מותר לקנח, דדוקא צנח שאין מקפיד על מימיו, מ"א [ס"ק כו] (ובספר אליה רבה ס"ק לב הניח דבר זה בצ"ע, ע"ש הגא"א). ודע, דסמיטת של מים הוה מולדה דמלנן או לוצע, כמו שכתב הצ"י סוף סימן (ש"ד) [שכ], [מ"א] [ס"ק]:

מטעם שמה יסחוט, כמו שכתב מג"א סימן ש"ט כנזכר לעיל: (פ"ק כג) בבגד [כו]. ושוב ש"א צ"ק כח. עיין לעיל סימן רל"ב [מ"א] ס"ק ג' מה שכתב בשם ספר חסידים [סימן יח]: (פ"ק כד) מי רגלים. אב"י כשיש עליו צנדה אסור. ומבואר בב"י [עמוד רנה ד"ה ובתבן] הטעם דבמי רגלים מותר, כיון שאינו מכין כי אם לטהר, ולא לצחצח וכיבוט. אבל בצנדה דמכין לצחצח ולהעביר הכלוך אסור, עכ"ל: (פ"ק כה) כדרי בו. כתבתי בשמו. של הרב ב"י שכתב בספרו כסף משנה: וכשישננג בהן ידיו בו, ר"ל, דוקא שהמי רגלים הם בעין, אע"ג שנתן עליהם מים מרובים, כל שאין בהם רביעית עדיין לא נבטלו המי רגלים והם בעין. מה שאין כן כשהמי רגלים בלועים בבגד, אע"ג שהם טופח על מנת להטפס, מכל מקום כיון שנתן עליהם מים מרובים אע"ג שאין בהם רביעית מכל מקום המים המרובים מכסים המי רגלים שהן כדי להספית ואין נראים, וכי האי גוונא מותר, כדלעיל סימן ע"ז. ובתשובת ה"ה חכם צבי סימן ק"ב חולק, ופסק דסגי אם המים מרובים הם המי רגלים אפילו אין במים רביעית. ואתח מראיתו קושיא מ"א דהתא: (פ"ק כו) אסור בו. ואפילו צ"ל בו, ר"ל, לא מבעיא דאסור להטיל עליו מים להדיא, אלא אפילו ליטול ידיו עליו, דסלקא דעתא דשרי, כמו שכתב הרב ב"י תחלה, קא משמע לן דאסור, וכמסקנת הרב ב"י: (פ"ק כז) דאיתי בו. וי"א דמי בו וזה צ"שן פהר"ם כו. דהרב ב"י קיצר בהעתקת דברי מהר"ם, דמשמע מלשון הרב ב"י בהעתקתו דמהר"ם הוה להדיא לגבב ידיו במפה, והרי כתב הרב ב"י בסעיף י' הרוחץ ידיו טוב לגבבם כו', והם דברי מהר"ם כמו שכתב בב"י [עמוד טו ד"ה ראיתי]. ולכן הביא מ"א דברי מהר"ם בתשובה, דשם מבואר דיש להחמיר לכתחלה לגבבם, והרב ב"י לא העתיק כי אם מה שהוא לפי עיקר הדין: ונראה לי דבסמרטוט המיוחד בו, דמשמעות לשון מהר"ם דאסור כוס מתיי טעמא, משום ליבוק וגם משום סחיתא, וכמו שכתב הרב ב"י [שם ד"ה כתוב] בשם

לבושי שרד

כלל הני שרייתו זהו כיבוט, משום דאין שם דבר טיטוף. והאוסרין סבירא להו דהתם שרי משום שהוא דרך לכלוך: (כז) הגה ס"י צנבים ידיו. שנוטל ידיו צמנים ומנגנן צנדיז: (כח) מג"א סבירא להעבירו בניגוב. דאף על פי שהוא דרך לכלוך, מכל מקום כשיעצור הצנדה הוה כיבוט, ושאני מי רגלים דלא מאים כל כך:

(שם ס"ק כה) הוה טופח להספית מכח כו': כצ"ל: (שם ס"ק כז) ומכל מקום צריך, כצ"ל. והוא נרשם בעיגול. ועיין בתשובות מהר"ם מרובעצור דפוס פראג, דשם ליתנייהו להנך תיבות ומכל מקום צריך. ומי שהזיהו, הגיה כן ליישב הלשון, וליתא, רק צריך להגיה הלשון כאשר הוא בתשכ"ז קטן סימן כ"ה וי"ל, לפי שידיו מלוכלכות. ואפילו ידים נקיות, אומר מהר"ם שצריך לגבבם כו', ע"ש. ומה שנרשם בעיגול (מ"ב) גם כן טעות סופר:

הגהות והערות

[ג] עיין סימן ש"ה סעיף י"ט [ומ"א] ס"ק [יח] [גצ"ח ס"א] [ג] עיין סימן ש"ה סעיף י" [מ"א] ס"ק [יח] וסימן (שלישי) [שלח] סעיף כ"ד. עיין סימן ש"ה סעיף ג': [גצ"ח ס"א] [לח] בס"ק [סימן רפג] כתב "ואם יש טיטוף צנדיז מקנח כסמרטוט", ולא כתב דצריך לקנח בקל. אולם כהמשך הביא דין דסמיטת צנח צנדה דאסור להדקא לפי שהמקשה נסתת ויהי דש, ע"ש:

[ז] כ"ה גירסת הצ"י בדברי המדמס, ואין הדברים צמנים להדיא בדברי רנו המהר"ם במשניותיו שם, וכן בשכ"ז קטן, סימן כח. אמנם במדמס שלפנינו שם לא הוציאו צנח הר"מ: [ז] ע"ש, ובתוספות שם, דלא חילקו כן להדיא. ועיין אלה רנה ס"ק כח:

[ח] גופה ממדורות למצנעו מל"ה, וכ"ה יד אפרים: [ט] ועיין מה שכתבנו שם בהגהות והערות אות ד': [י] נראה דקאי אסעיף י': [יא] צ"תא דקאי, רק צנח היטב שם [ס"ק] [א] (סדרת השלח) [ב] עיין דמשק אליעזר, דמכלן עד והרמזים כו', ש"ך להלן סוף הס"ק: [ג] ראה שנת קל"ה, צ; קמא, א; קמא, ב; צנח יח, א; ל, א:

[ד] תוקן ממדורות לצנח מק"ע: [ה] תוקן צמדות ורש"ל. צמדות לצנח מק"ע הגיהו "ממין":

ש. שבת קמ"ט [ע"א]
וכתנא קמא, הרי"ף [שם]
סג, [ז] והר"ש [שם פרק]
כג סימן [ז] והרמב"ם
בפרק כ"ז [שם הלכה יד]
ושאר פוסקים [ר"ן שם]
ד"ה הלך; מגיד משנה [שם]:
ת. שם בפוסקים הנ"ל
[אות ש]:

שג א. שבת נ"ז [ע"א]
במשנה ובגמרא:
ב. [מספחות שם ד"ה במה]
טור [עמוד רס"א] שם
ר"ם, והר"ש [פ"ו סימן
א] והר"ן [כה, ג ד"ה וכחנן]
שם:

ג. רש"י שם [ד"ה לא
בחוץ]:
ד. שם בגמרא:
ה. שם כרב יוסף אליבא
דרב הונא:
ו. שם במשנה א'
והדמפרש לה רבינא שם:
אוצר החיים

צינונים לרמ"א

שג א. טור [עמוד רס"א]
והר"א [שם פ"ו סימן ז]
רסמ"ג [אלוין סה סוף עמוד
קנ"ג]:

עשרת זקנים

שג א. ואם הם קלועות
בו. שאסור לסתור קליעת
שערה, לכן לא שלפה להו,
[למש סעיף א]:

גליון מהרש"א

שב [א] [שו"ע סעיף יג]
אין מסתבלין בשבת
במראה ש" מתבת.
משמע בחוספות פרק ז'
דעבודה זרה כ"ט א' ד"ה
המספר, דאף משום מוחס
רק לעיני מוחס, דאם לא כן
הו מצי לאוקמי גס בלא וכתש
נעיים דבחול שר, כמו שכתוב
שם. ועיין גליון ריש סימן
שכ"ח לקמן [ומא' דבחול
אסור, כסב דהר"ן פרק ז'
דעבודה זרה עלה שליט ריש
ע"א נט, ז ד"ה וחס] דמקום
שנלגין האנשים לראות כמו
הנשים שר, אולם החכמים
ממנעים בכל מקום, ועיין גליון
לקמן סימן שכ"ח]:

ללא גזרין שמה יסמוט, וכמו שכתוב סימן ש"א סעיף מ"ו
[בהגה]. ומכל מקום לריך עיון לפי מה שכתוב סימן ש"ט [סעיף
י] [וסימן שלי"ד סעיף (כ"ז) [כד] דזשאר משקין לא
גזרין שמה יסמוט, ולמה אסור לנגב כוס שהיה בו יין. ואפשר

דסצירא ליה דיין נמי מלנן, וכמו
שכתוב צ"י סוף סימן ש"כ
[עמוד מלט ד"ה וכחנן] שם הר"ן
[שבת מא, א ד"ה ולפיכך], וא"כ
זשאר משקין שרי. [א"כ] [א'
נמין] [י"ל דהכי קאמר, כיון
שהכוס נר אי אפשר ללא אחי
לידי סמיטה והו פסיק רישיה,
וכמו שכתוב סימן ש"כ סעיף
י"ו, וכן משמע סעיף ט'
בהגה [יח], וא"כ אפילו דזכר שאין
מקפיד על מימיו אסור. אבל
ספסל מותר לקנח, דליכא פסיק
רישיה, ודוקא דזכר שאין מקפיד
על מימיו. ודע, דסמיטה של מים
הו מולדה דמלנן או לוצע, כמו
שכתוב הצ"י סוף סימן ש"כ [שם
ד"ה והרנ]:

שג א. שמה תולידם. ודוקא
דזכרים קטנים כאלו יש
לחוש שחוליסם, שאף בחול
לפעמים נושאו זידו, מה שאין כן
דזכרים שהן עיקר מלוצושים
[מספחות שבת נ, א ד"ה במה]:

ב קלועות בשערה מותר. דהא אסור לסתור קליעות שערה,
כמו שכתוב סעיף כ"ו: ג ויש מי שאוסר. א ב דחיישין
[שם] [צ"ח עמוד רס"א ד"ה ומ"ש דש"י]: ד שאינה צריכה
להפירם. לריך עיון, דצו"ד סימן קצ"ח סעיף ג' סמס כדעת
הראב"ד [נעלי הנפש שער הטבילה סימן ג הלכה ז] דדוקא כשהם
חלולים אין לריכה להסירם: ה כדי שלא יטנפו [ומוצאין, כמו
שכתוב צו"ד שם [סעיף ד בהגה]:

סימן שג

דיני תכשיטי אשה. ובו כ"ז סעיפים:

א. לא תצא אשה בחושי צמר ולא בחושי פשתן
ולא ברצועות [א] שבראשה מפני שצריכה
להסירם בשעת [א] טבילה חיישין א שמה תולידם
ארבע אמות ברשות הרבים [א] [ב] ואם הם
[א] ב קלועות בשערה מותר ג. ויש מי שאוסר
ד [ד] ואם הם [ה] מעשה אריגה מותר ד שאינה צריכה
להסירם בשעת טבילה: הגה [ה] וכלל [ב] שלא יהיו
[ב] [ה] מטונפים או מוחזקים [ג] דלא [א] מסירין ה כדי
שלא יטנפו נמים:

ב. מותר לצאת בחושי שבצוארה [ד] שהם רפויים
ואינה צריכה להסירם בשעת טבילה [א] אבל

זו המקפדת, אין חילוק בין הנשים. ומדע לך, שאם לא כן, נחיר
באשה זקנה שחל כלל הני דאסורים משום טבילה מזה,
וזקניה אין שייך טבילה, אלא ודאי כל שאסור בקנח אסור
בכולם, כן נראה לי נכון לדעת רש"י: [ג] דאז מפורין בו. וזה
טעם [ה] על מוחזקין: [ד] שהם רפויים בו. ונראה דהא דלא
אסרי כאן דלמא שלפא ומחוי, דזה אינו אלא [כחשטי]
[במכשטן] [ה] שהוא חידוש:

ערך לחם למהריק"ש

שג סעיף א בשערה מותר וכו'. ויש אומרים שגריך שלא יהיו מטונפים או מוחזקים:

באר היטב

נמי גצה טבילה. ולדידי אין ספק, דלא פלוג רבנן במקנהא, וכן כתב הט"ז
בס"ק [ד'] [ז], [וע"ש: (ב) במונפים. שאז חוץ, [מ"א ס"ק ה]:
[ג] מפורין. וזה טעם על מוחזקים, [ט"ז ס"ק ג]:

ביאור הגר"א

ראשונה: [ד] ואם. וביד"ר שם [סעיף ג] כתב כדעת הראב"ד [בעלי הנפש
שער הטבילה סימן ג הלכה ב] דדוקא [חלילין] [חלולין] מעשה רשת, כמו
שכתוב שם [בגמרא] תיכי חלילתא: [ה] [הגה] מטונפים בו. פסק כלישנא
בחרא [שם] כשיטת הגאונים [דפוסקים לחומרא כאיכא דאמר, וכן פסק
הטור [עמוד רס"א]. אבל רמב"ם [שבת יט, ט] ושו"ע פסקו כלישנא קמא,
משום דרב סבירא ליה כלישנא קמא: [ו] דאז. כאן כתב כפירוש רש"י
[שם ד"ה הא נמין], וביד"ר שם [סימן קצח סעיף ד בהגה] כתב כפירוש רבותיו
של רש"י: [ז] [סעיף ב] אבל בקמלא. ברייתא שם [שבת נ, א] וכמו שאמר
רבינא [שם]:

לבושי שרד

(ג) מג"א ס"ק: שתרפה. שתרפה הקליעה בשביל טבילה, ומציא החוטין: (א) מ"ז
ס"ק: על מוחזקין. דהכי משמע לשון שלא יטנפו, ר"ל החוטין, וקאי

אוצר מפרשים

ב (שם) דחיישין שתרפה. פירוש, ועל ידי הריפוי תמתח החוט מתוך הקליעה,
ואתי לאתויי החוט ארבע אמות ברשות הרבים: (ד"ט מרבננה)

שג א. מג"א ס"ק ג דחיישין שתרפה. נ"ב, ואז יכולה להוציא החוט לטבילה,
ואתא לאתויי ארבע אמות:

(ט) שם סב"ז וסימן ש"ד סעיף כ"ד, כ"ל:

שג (ה) ש"ע ס"א מעשה אריגה מותר. דהני לא מיהדקי שפיר, ולא חייבי:

אשל אברהם

ענין מה שכתבתי לעיל [ואם יתן]. ולענין שאר משקין, וגם יין אם יש לחלק בין לבן, יבואר אליהם בסמנים ש"ט [משכבות זהב אלו; אשל אברהם אלו יין] וסמנים ש"כ [משכבות זהב אלו יין] וסמנים ש"ד, וכאן אין להאריך בזה:

שג א שמוא. ענין מ"א. מוספות נ"ו א ד"ה בזה, דכל נגדים צריכה לפשוט נטעילה, אלא דלא חיישין אלא נדנדים קטנים דלפעמים נושאת בידה, מה שאין כן מלנוש, לא חלק ארבע אמות בזה לנש:

ב קלועות. ענין מ"א. ואם הוא מן המורה או מדרכין, אליה יבואר שם [אשל אברהם אלו כן]. וענין ט"ו [אף ס"ק א ונמשכות זהב שם]: ג ויש.

ענין מ"א. רש"י [שבת נ, א ד"ה לא נחשוני נמר] לפירוש הראשון [שם פ"ו סימן א] שתרפס הקליעה ויזילא החוטין, ענין ב"ח. וענין מה שכתבתי בט"ו [אות] א' מזה: ד שמינה. ענין מ"א. וכן כתב הש"ך שם אלו ה'.

ובחדושינו [ואם יוסף שם נ, ב ד"ה שאלה... ועמה] כתבנו מזה דיש להקשות מה שכתב הר"צ ביו"ד [סימן] ק"י"ה סעיף א', לכתחלה צריך להסיר אף שאין מונח אלו מונח, א"כ קשה מכאן דעל כל פנים חלולין שרי ללא. וי"ל

דכל דיעבד שרי, לא גזרי בשבת, דאי נזכרת מסירה קודם שבת, ואי שכתב מטבול בזה דהוה דיעבד, מאחר שאם מסירה יש חשש ארבע אמות ברשות הרבים. ולא דמי לקושך ומתיר ברשות הרבים, כמסופות שם, כי הוא מיד,

וממה נפשך, מה שאין כן כאן דאסורה להסירם בשבת קודם טבילה, כי שםא שכתב אחר הטבילה, שיש זמן מה שהוא שבת ואחרי למוציא כו', הלכך הוה דיעבד ומונח [כן]. וי"ל הוא הדין ארוג, המסיר המהמר שם כלאב"ד

לכתחלה, ולא לדיעבד, אלא מדשמתיק הר"צ [שם] כסעיף ג', ונשעיף א' הביא הא דהנהו מערי דורא [הנהו מה סימן י' ד"ה חותין], שמע מינה דלודי ליה להמחר, ושמע מינה אף דיעבד חייב כל שאין חלולים. והוה שכתב

המ"א וצ"ע. [ובחדושינו] [שם] כתבנו עוד מזה * : ה בד"ה. ענין מ"א. דכל שמקדמת להסירם, אף דלא מיהדק מונח. וענין ט"ו [אות] ג'. ולפי זה צריך לענין בזה שכתב ביו"ד [סימן] ק"י"ה סעיף כ"ג השו"ם וזמנים (כסנים) [רפויים] אין מונח, כל שאין מקדמת, הא מקדמת שלא מטנפס במים עכורים

וכדומה אכן יקרה והנה שלא מעלה מלודה, ודאי מונח אף דיעבד, כנשעיף ד' שם, מיהדק לחוד או מקפיד לחוד מונח, ע"ש * :

ותוספת שבת, אי נשים מוזהרות בהם, דהוה רק עשה שהזמן גרמא, כתבנו בסמנים רס"א" מזה. ומוכח בסמנים תר"ח סעיף ב' דתוספת יום הכיפורים נשים מצוות, הוא הדין תוספת שבת ג"כ. ואף שפחה כנענית אסורה לצאת בחוטין, וצריכה שתרפס בטבילה, ענין הלכות איסורי ביאה פרק ד' הלכה ב' דעבד מוזהר עליה בנדרותה ובזיבתה, ע"ש. וענין מה שאכתוב א"יה באות ב' מזה: (ב) ש"א. ענין ט"ו. ברש"י הטעם דשקלה ואח"י לאחיותיה ארבע אמות ברשות

הרבים. והטור כתב בצריך להסירן הואיל ומקדמת, אע"ג דלא מיהדק הוה חציצה. וענין יו"ד סימן קצ"ח סעיף י"ד [בהגה] וסעיף ד' [בהגה] וט"ו סימן דכל שמקדמת אע"ג דלא מיהדק הוה חציצה, וצריך להסירם. הלכך אחי לאחיו ארבע אמות ברשות הרבים. ולצאת אשה בקמיע מומחה בחולה שאין סכנה יש לומר דאסורה, דצריכה להסירה במים, אף חפורה בעור דרך להסירה, שלא יתכלכל במים ויטשטשו אותיות, ענין סימן ש"א במ"א אות מ'. ובאיש לא שייך טבילת מצוה, כי לא שכיח בזמן התלמוד, כל שכן האידנא, אם לא מי שטובל לקריו

תמיד כו': (ג) דאז. ענין ט"ו. משמע ליה ד"ל שלא יתנפו החוטין, וקאי אמוזהבת. ומיהו חד טעם הוא, בין מטנפין או מוזהבין צריך להסירם מפני חציצה, כמו שכתוב ביו"ד [סימן] קצ"ח סעיף ד' [בהגה] וט"ו אות ד' וש"ך אות ו', ע"ש. וכמו שכתב המ"א כאן אות ה': (ד) שהם. ענין ט"ו. מה שכתב דוקא תכשיט (של) [שהוא] חידוש, הוא הדין חוטין צבועים בצוארה אסור, דמחויא. וכן כתב הר"מ ד"ל פרק י"ט דשבת הלכה י', ובמגיד משנה שם מהא דשמואל [שבת] ס"ה א', והמחבר בסעיף כ' הביאו לענין חוטין שבאזניהם, והוא

הדין צואריהם, צבועים אסורים. וא"י"ה באות ה' אבאר עוד:

שג (א) קלועות. ענין ט"ו. התוספות נ"ו ד"ה במה, ע"ש. ולקמן סעיף כ"ו דאסור לקלוע ולסתור שערה בשבת, ענין מ"א אות ב'. ומה שכתב ע"י עכ"ם, בסמנים ש"ז סעיף ה', שבות דשבות במקום טבילת מצוה לא גזרו. ולפי זה התוספות לשיטתם [גיטין ח, ב ד"ה אע"ג] דאסורים אף שבות דשבות במקום מצוה, ענין טור בסמנים ש"ז [עמוד רפט] ע"ש, הוקשה להם שפיר. וענין אליה רבה [ס"ק] מ"ם מ"ב יש אומרים גודלת אסור מן התורה. והוא הדין לסתור מן התורה, ע"ש, וא"י"ה בסעיף כ"ו [אשל אברהם אות ב' יבואר. והנה

לרש"י ב' קולות כפי פירושו במתניתין, דבקלועות אם מרפה קצת, שרי לטבול בהם ואין חוצץ, ובשבת יוצאה בהם. ובחוטין שער קלועות אין צריך רפיון, וכן כתב בהדיא [שם] דף ס"ד (א') [ב] ד"ה בחוטין שער, ע"ש. וברא"ש [שבת פ"ו סימן א] כתב דבנתונים בתוך קליעת שיערה לא מהני רפיון עד שתסיר לגמרי. ומינה בחוטין שער תוך קליעה ג"כ אסור. ודוקא מונח על השער אין חוצץ. וב"ח [עמוד

רסא ד"ה ו"מ"ש דרש"י] פירש דתרפס ויוציא החוט לגמרי, ע"ש. הנה פירש שתרפס אשערות קאי, אבל הרא"ש לא הונח לו בזה, "שתרפס" קאי אחוטין, וכפירוש רש"י שייכנסו המים ביניהם לשער (ב"ח לא

סיים לשער, אולי גירסא אחרת היתה לו), משמע בהדיא דמינה החוטין שם, ועל זה כתב הרא"ש דאסור לטבול עד שיוציאם החוטין עכ"פ, ולא שייך "שתרפס" אחוטין. וביד"ד [סימן] קצ"ח סעיף ב' אם בתוך קליעת שער אין מועיל בהם רפיון, משמע אם מרפה

הקליעה ומוציאה כל החוט שרי, אע"פ שהשערות עדיין בקליעתן. וברא"ש יש לפרש שתסתור לגמרי הקליעה, וכן מתורת חפיפה בסמנים קצ"ט סעיף א' ראוי לומר כן. ואם כן ודאי אף אשה הקולעת שיערה, אף שאין בהם חוטין כלל, צריך לסרוק במסרק ולסתור הקליעה בערב שבת לגמרי לעשות חפיפה, וצ"ע: ואסברא מה

שכתב רש"י שקולעת בהן שיערה, יש לפרש כורכת סביב השער, היינו גדיל כציצית דכורך חוט והוה גדיל, ענין אליה רבה [ס"ק] מ"ב בשם הראב"ן [סימן] שדך. והתוספות לא הקשו על רש"י כו', מפרש דלא בתוך קליעת שיערה, ורא"ש כתב כן, וצ"ע: ובחדושינו

[ראש יוסף שבת ריש נז, א] כתבנו דהוא הדין בין השמשות אין יוצאה בהם, כתבנו בסמנים רס"א" מזה. ומוכח בסמנים תר"ח סעיף ב' דתוספת יום הכיפורים נשים מצוות, הוא הדין תוספת שבת ג"כ. ואף שפחה כנענית אסורה לצאת בחוטין, וצריכה שתרפס בטבילה, ענין הלכות איסורי ביאה פרק ד' הלכה ב' דעבד מוזהר עליה בנדרותה ובזיבתה, ע"ש. וענין מה שאכתוב א"יה באות ב' מזה: (ב) ש"א. ענין ט"ו. ברש"י הטעם דשקלה ואח"י לאחיותיה ארבע אמות ברשות

הרבים. והטור כתב בצריך להסירן הואיל ומקדמת, אע"ג דלא מיהדק הוה חציצה. וענין יו"ד סימן קצ"ח סעיף י"ד [בהגה] וסעיף ד' [בהגה] וט"ו סימן דכל שמקדמת אע"ג דלא מיהדק הוה חציצה, וצריך להסירם. הלכך אחי לאחיו ארבע אמות ברשות הרבים. ולצאת אשה בקמיע מומחה בחולה שאין סכנה יש לומר דאסורה, דצריכה להסירה במים, אף חפורה בעור דרך להסירה, שלא יתכלכל במים ויטשטשו אותיות, ענין סימן ש"א במ"א אות מ'. ובאיש לא שייך טבילת מצוה, כי לא שכיח בזמן התלמוד, כל שכן האידנא, אם לא מי שטובל לקריו

תמיד כו': (ג) דאז. ענין ט"ו. משמע ליה ד"ל שלא יתנפו החוטין, וקאי אמוזהבת. ומיהו חד טעם הוא, בין מטנפין או מוזהבין צריך להסירם מפני חציצה, כמו שכתוב ביו"ד [סימן] קצ"ח סעיף ד' [בהגה] וט"ו אות ד' וש"ך אות ו', ע"ש. וכמו שכתב המ"א כאן אות ה': (ד) שהם. ענין ט"ו. מה שכתב דוקא תכשיט (של) [שהוא] חידוש, הוא הדין חוטין צבועים בצוארה אסור, דמחויא. וכן כתב הר"מ ד"ל פרק י"ט דשבת הלכה י', ובמגיד משנה שם מהא דשמואל [שבת] ס"ה א', והמחבר בסעיף כ' הביאו לענין חוטין שבאזניהם, והוא

הדין צואריהם, צבועים אסורים. וא"י"ה באות ה' אבאר עוד:

ותוספת שבת, אי נשים מוזהרות בהם, דהוה רק עשה שהזמן גרמא, כתבנו בסמנים רס"א" מזה. ומוכח בסמנים תר"ח סעיף ב' דתוספת יום הכיפורים נשים מצוות, הוא הדין תוספת שבת ג"כ. ואף שפחה כנענית אסורה לצאת בחוטין, וצריכה שתרפס בטבילה, ענין הלכות איסורי ביאה פרק ד' הלכה ב' דעבד מוזהר עליה בנדרותה ובזיבתה, ע"ש. וענין מה שאכתוב א"יה באות ב' מזה: (ב) ש"א. ענין ט"ו. ברש"י הטעם דשקלה ואח"י לאחיותיה ארבע אמות ברשות

הרבים. והטור כתב בצריך להסירן הואיל ומקדמת, אע"ג דלא מיהדק הוה חציצה. וענין יו"ד סימן קצ"ח סעיף י"ד [בהגה] וסעיף ד' [בהגה] וט"ו סימן דכל שמקדמת אע"ג דלא מיהדק הוה חציצה, וצריך להסירם. הלכך אחי לאחיו ארבע אמות ברשות הרבים. ולצאת אשה בקמיע מומחה בחולה שאין סכנה יש לומר דאסורה, דצריכה להסירה במים, אף חפורה בעור דרך להסירה, שלא יתכלכל במים ויטשטשו אותיות, ענין סימן ש"א במ"א אות מ'. ובאיש לא שייך טבילת מצוה, כי לא שכיח בזמן התלמוד, כל שכן האידנא, אם לא מי שטובל לקריו

תמיד כו': (ג) דאז. ענין ט"ו. משמע ליה ד"ל שלא יתנפו החוטין, וקאי אמוזהבת. ומיהו חד טעם הוא, בין מטנפין או מוזהבין צריך להסירם מפני חציצה, כמו שכתוב ביו"ד [סימן] קצ"ח סעיף ד' [בהגה] וט"ו אות ד' וש"ך אות ו', ע"ש. וכמו שכתב המ"א כאן אות ה': (ד) שהם. ענין ט"ו. מה שכתב דוקא תכשיט (של) [שהוא] חידוש, הוא הדין חוטין צבועים בצוארה אסור, דמחויא. וכן כתב הר"מ ד"ל פרק י"ט דשבת הלכה י', ובמגיד משנה שם מהא דשמואל [שבת] ס"ה א', והמחבר בסעיף כ' הביאו לענין חוטין שבאזניהם, והוא

הדין צואריהם, צבועים אסורים. וא"י"ה באות ה' אבאר עוד:

מחצית השקל

מהר"ם להדיא, ע"ש. אבל כתב [שם] בשם רבינו ירוחם [נתיב יב חלק יג פה, א] דלא אסר כוס אלא משום סחיטה, ולא הזכיר ליבון, וכן בשו"ע לא כתב כי אם שמוא יסחוט, והיינו טעמא, דהרב ב"י אזיל לשיטתיה [סעיף ט] דסבירא ליה כשהבגד נקי ליכא משום ליבון, וסתם הבגד שמקנחים בו הכוס מסתמא נקי, ולכן לא חשש כי אם שמוא יסחוט, וכן דעת רבינו ירוחם. אבל מהר"ם שכתב דניגוב ידים שרי דהוא דרך לכלוך, על כרחך

סבירא ליה כחירוק התוספות [שבת קא, ב דבור ראשון] דדרך לכלוך לא אמרינן שרייתו זו היא כבוסו, א"כ יש לומר דסבירא ליה אפילו בבגד נקי יש בו אינם מיוחדת לכך, לכן אסור ניגוב הכוס ג' משום ליבון, וכתב לתריץ בזה דהותר לקנות ידיו במפה ולא חיישין ליבון, כיון ידידי מלוכלכות [לא] [ס"ה]

היו דרך ליבון. והא דלא קשיא ליה דהוה ליה לחוש בקנינה ידידי משום סחיטה, היינו דמסתמא המפה שמקנחים בה הידים היא מיוחדת לכך, וכחאי גוונא ליכא למיחש שמוא יסחוט, כמו שכתב מ"א, אבל מכל מקום אי לא דהוה דרך לכלוך הוה אסור משום ליבון אע"ג שמייוחד לכך, וכמו

שכתב מ"א סימן ש"ט ס"ק י"א, אבל מפה שמנגבים בה הכוס מסתמא אינם מיוחדת לכך, לכן אסור משום סחיטה. וא"כ לדידן דליכא גניגוב הכוס כי אם משום סחיטה, כיון דהיא נקיה, ולית בה משום ליבון כי אם משום שמוא יסחוט, וכיון דהסמרטוט מיוחד לכך, שרי לדידן אם הסמרטוט נקי, וסתמא היא כך, כנזכר לעיל: ומכל מקום צריך ענין כ' דבשאר משקין

לא גזרינן שמוא יסחוט. דבסחיטה איכא תרי איסורי, חדא משום תולדה דדש, אך כשאנו צריך למשקים היוצאין ליכא משום דש, ע"ש טעם משום דהוה תולדה דמלבן. אולם בשאר משקין כיון דאפילו לאחרי סחיטה רשומן ניכר בבגד, ליכא משום מלבן. וכיון דכאן ליכא בסחיטה משום תולדה דדש, כיון דהם משקים מועטים ואולי לאיבוד, וליכא כי אם משום מלבן, א"כ למה אסר המחבר ומהר"ם לגב כוס שהיה בו יין משום סחיטה: ואפשר דבבירא ליה דיין גמי מלבן. והיינו יין לבן דוקא. ותירוק זה מספיק

ליישב דברי מהר"ם דיש לומר דסבירא ליה כהר"ן דגם ביין לבן יש

(שם) וסימן ש"ד סעיף כ"ד
דבשאר כו', כע"ל:

הגהות הסמ"ע

שג סעיף א. ולא ברצונות
שבראשונה קאי אכולהו,
רש"י [שבת נז, א ד"ה
שבראשונה]:

שם וזם הם מנשה אריגה
מותר, ויש אומרים דוקא
אורג שהוא חלול כי אנך
חייב חלילתא [ר"ן שם כו, א
ד"ה גמי בעין]:

שם בהגה ובבב"ד ש"א יהיו
מטנפות, פירוש בטיט
שמקפדת להסירן בשבת
טבילה לפי שהמים
ממחין הטטט ובהעלותה מן
הטבילה ירדו הטטט על
בשרה ותכלכל, רש"י [שם
נז, א ד"ה הא נמין]:

הגהות והערות

[ח] ענין ביו"ד סימן קנ"ו
[סעיף ב] וסימן קפ"ב סעיף
(י) [א] [ג] [א] [א]

[ח] וכן ממעדות אמ"ד
מ"פ:

[ח] ענין ציבור הלכה
ד"ה [שם] ציבור ראה וז:
[ח] גוסס ממעדות
פאליקא מקע"ו:

שג א [א] ענין ט"ו ס"ק ה
מש"כ שם המוספות,
ולפי זה צ"ל שם נבדריה,
וכן כתב ציבור הגר"א ס"ק
ז:

[ב] במקצת דפוסים
ממעדות קראקא שס"ו
הגוסס נבדריה
יענוף, וזו גירסת המג"א.
וענין לנזקי שם ס"ק ג:

[ג] בזהב נזכר היטב
הראשון לרבי יעקב בן
אברהם [ס"ק ב]:

[ד] ע"ש דלא כתב לשון
אסור, אלא "שלא מיקנא"
טבילה לפניה, והוא מדברי
הרשב"א [סימן מה], ולשון
הנזכר היטב שם [ס"ק ב]

"איה צריכה טבילה":
[ה] תוכן
דיהנפארט
וממעדות ויולא מ"ר:

[ו] כמובא בספר המקס
והממכר לרבי הא גאון
[שער ז דין יח] וז"ל, וזה
הכלל דין, דכל תרי לישנא,
עדיין כלשונא בתרא, עכ"ל:

[ז] ענין אשל אברהם שם
[אות ח] מש"כ דין מוספת
שם, ולא הזכיר חוץ נשים.
אולם בנאש יוסף שם ונסימן
מ"ס [משכבות זהב אלו ח'
כתב על זה, ע"ש:

שג (א) שמוא כו'. מה שאין כן בדברים שהן עיקר כו'. דאם לא כן תהיה

אסורה לצאת בהן, דהא ודאי תצטרך להסירן בשבת טבילה, ע"ש:

(ס"ק ב) קלועות כו'. אסור לפתור. וא"כ ודאי דלא תטבול בשבת: (ס"ק ג) ויש

מי שאומר. דחיישין שמוא תרפס. ולפתור מותר בשבת, אלא כיון דאפילו

תרפס מכל מקום אסורה לטבול לכתחלה, כמו שכתוב ביו"ד סימן קצ"ח סעיף

ב', אלא כיון שתרפס אחר זה אפשר לה לשמוט הרצועות מתוך הקליעה

בלי סתירה. ולכן חיישין שתזדמן לה טבילה ותרפה הקליעה ותשמוט

הרצועות ותטבול ואחר זה תוליד הרצועות ארבע אמות ברשות הרבים:

(ס"ק ד) שאינה צריכה כו'. כשהם חלולים. ר"ל, ארוגים וחלולים. וכן הקשה

הש"ך שם [ס"ק ה]: (ס"ק ה) בדי כו'. והוציין כו'. ר"ל, לשון השו"ע [בהגה]

שכתב דאז מסירן כו'. ולא כתב דאז צריכה להסירן, משמע דאיה חייבת

להסירן, אלא היא עצמה תחשש שלא יתנפו החוטין כשהן מוזהבים, או

אם הרצועות מטנפות חוששת על ידי המים יתרכך הטינוף וירבק הטינוף

בגופה, לכך היא לחקנהה מסירן. ולכן כתב מ"א דהלשון לאו דוקא, אלא

צריכה להסירן אע"ג דהן רפויים ונכנסו בהן המים, מכל מקום כיון דהיא

מקפדת להסירן חוצצים אם לא תסירם, וכמו שכתוב ביו"ד שם [סעיף ד]: